

**T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR BİLİM DALI**

**SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN MAKYAVELİZM KİŞİLİK
ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÖKHAN KÖSE

DANIŞMAN: DOÇ. DR. YAVUZ ÖNTÜRK

**YALOVA
TEMMUZ, 2024**

T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR BİLİM DALI

SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN MAKYAVELİZM KİŞİLİK
ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÖKHAN KÖSE
218132015

DANIŞMAN: DOÇ. DR. YAVUZ ÖNTÜRK

YALOVA
TEMMUZ, 2024

ETİK BEYAN

Yalova Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez/Proje Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım “Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Makyavelizm Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi” başlıklı bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksinin tespiti halinde doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi taahhüt ve beyan ederim.

İmza

Gökhan KÖSE

ÖNSÖZ

Yüksek lisans eğitimim boyunca benden yardımlarını esirgemeyen, akademik anlamda bana her zaman destek olan ve doğru yolu gösteren sayın danışman hocam Doç. Dr. Yavuz ÖNTÜRK'e teşekkür ederim. Her zaman yanımda oldukları ve benden desteklerini hiçbir zaman esirgemedikleri için aileme teşekkür ederim.

Temmuz – 2024

Gökhan KÖSE

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN.....	i
ÖNSÖZ.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TABLolar LİSTESİ.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
1. GİRİŞ.....	1
2. GENEL BİLGİLER.....	5
2.1 Spor Tanımı.....	5
2.2. Kişilik ve Spor.....	6
2.3. Kişilik.....	8
2.4. Kişiliği Oluşturan Unsurlar.....	9
2.5. Kişiliğin Üçlü Bileşeni.....	10
2.6. Kişilik ile İlgili Kuramlar.....	11
2.7. Makyavelizm.....	19
2.8. Makyavelist Kişilik Özellikleri.....	20
2.9. Makyavelizm Türleri.....	21
2.10. Makyavelizm ile ilgili Araştırmalar.....	25
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	28
3.1. Araştırmanın Deseni.....	28
3.2. Evren ve Örneklem.....	28
3.3. Veri Toplama Araçları.....	29
3.4. Verilerin Dağılımı.....	29
4. BULGULAR VE TARTIŞMA.....	30
5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	36
KAYNAKLAR.....	38
ÖZGEÇMİŞ.....	43

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Üniversite öğrencilerinin demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	28
Tablo 2. Üniversite öğrencilerinin makyavelist eğilimlerine ilişkin betimleyici istatistikler..	30
Tablo 3. Üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre makyavelist eğilimlerinin karşılaştırılması	31
Tablo 4. Üniversite öğrencilerinin yaşları ile makyavelist eğilimleri arasındaki ilişki.....	32
Tablo 5. Üniversite öğrencilerinin sınıflarına göre makyavelist eğilimlerinin karşılaştırılması	33
Tablo 6. Üniversite öğrencilerinin psikolojik destek alma durumlarına göre makyavelist eğilimlerinin karşılaştırılması	34
Tablo 7. Üniversite öğrencilerinin lisanslı sporcu olma durumlarına göre makyavelist eğilimlerinin karşılaştırılması	35

SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN MAKYAVELİZM KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı, spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin makyavelizm kişilik özelliklerinin incelenmesidir. Belirlenen bu amaç doğrultusunda, kesitsel araştırma modelinin kullanıldığı bu araştırmanın evrenini spor bilimleri fakültelerinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklemi ise, araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden toplam 394 öğrenci oluşturmaktadır.

Bu kapsamda ilgili araştırmada, Christie ve Geis'in (1970) geliştirilen, Türkçe uyarlaması Kavak (1999) tarafından MACH IV ölçeği kullanılarak katılımcıların Makyavelizm düzeyleri ölçülmüştür. Araştırmada üniversite öğrencilerinden elde edilen verilerin analizi SPSS 26 programı aracılığıyla yapılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin öncelikle çarpıklık basıklık değerleri incelenerek bu değerlerin -1,55 ile +1,5 değerleri arasında yer aldığı, dolayısıyla normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Bu nedenle verilerin analizlerinde parametrik testler kullanılmıştır. Üniversite öğrencilerinin cinsiyet, psikolojik destek alma durumu ve lisanslı sporcu olma durumlarına göre makyavelist eğilimlerinin karşılaştırılmasında bağımsız örneklem t testi, sınıf değişkenine göre makyavelist eğilimlerinin karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Bununla birlikte üniversite öğrencilerinin yaşları ile makyavelist eğilimleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu ilişkiyi incelemek için Pearson korelasyon analizinden yararlanılmıştır.

Yapılan analizler neticesinde bu araştırmada sonuç olarak; Spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerinin makyavelist olan davranışlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında öğrencilerin makyavelizm eğilimleri demografik değişkenlere incelenmiş ve cinsiyet, sınıf, psikolojik destek alma ve lisanslı sporcu olma değişkenleri ile makyavelizm düzeyleri arasında herhangi bir farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir. Ancak çalışma kapsamında yer alan öğrencilerin makyavelizm ile ilgili puan ortalamaları incelendiğinde; genel anlamda erkek öğrencilerin makyavelist olan ve olmayan puan ortalamalarının kadın öğrencilere oranla daha yüksek düzeyde olduğu, öğrencilerin yaşlarının ve sınıflarının arttıkça, makyavelist olmayan davranışlarının da arttığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Spor, Kişilik, Makyavelizm

INVESTIGATION OF MACHIAVELLISM PERSONALITY CHARACTERISTICS OF SPORTS SCIENCES FACULTY STUDENTS

ABSTRACT

The main purpose of this research is to examine the Machiavellian personality traits of sports sciences faculty students. In line with this determined purpose, the population of this research, in which a cross-sectional research model is used, consists of students studying at sports science faculties. The sample consists of a total of 394 students who agreed to participate in the research voluntarily.

In this context, in the relevant study, the Machiavellianism levels of the participants were measured using the MACH IV scale, developed by Christie and Geis (1970) and adapted into Turkish by Kavak (1999). In the study, the analysis of the data obtained from university students was made through the SPSS 26 program. By first examining the skewness and kurtosis values of the data obtained in the research, it was determined that these values were between -1.55 and +1.5, and therefore showed a normal distribution. For this reason, parametric tests were used in the analysis of the data. Independent samples t test was used to compare the Machiavellian tendencies of university students according to gender, psychological support, and being a licensed athlete, and one-way analysis of variance (ANOVA) was used to compare the Machiavellian tendencies according to the class variable. In addition, the relationship between the ages of university students and their Machiavellian tendencies was examined. Pearson correlation analysis was used to examine this relationship.

As a result of the analysis carried out in this research; It has been determined that students studying at the faculty of sports sciences have higher rates of Machiavellian behavior. In addition, students' Machiavellianism tendencies were examined according to demographic variables and it was determined that there was no difference between the variables of gender, class, receiving psychological support and being a licensed athlete and their Machiavellianism levels. However, when the average scores of the students included in the study regarding Machiavellianism are examined; It has been determined that, in general, the average scores of male students for Machiavellian and non-Machiavellian students are higher than those of female students, and as the age and grade of the students increase, their non-Machiavellian behaviors also increase.

Keywords: Sports, Personality, Machiavellianism

1. GİRİŞ

Bireyler, içinde yaşadıkları toplumun tüm unsurlarını kabul ederek toplumsallaşır ve toplumun belirlediği kurallar çerçevesinde kişiliklerini geliştirirler (Tosunoğlu, 2008). Kişilik gelişimi büyük ölçüde bireyin çevresiyle etkileşim içinde şekillenir ve toplumsal çevrenin çizdiği sınırlar içinde belirginleşir. İnsanların kendilerini kanıtlama sürecinde seçecekleri iş alanı, zorunlu kurallarıyla kişiliklerinin özgürce gelişimini kısıtlayabilirken, spor ve diğer aktif etkinlikler bireylere baskıdan uzak, sınırsız bir alan sunar (Tosunoğlu, 2008). Kişilik ve spor arasındaki ilişki incelendiğinde, sporun bireylerin kişilik gelişimine ve sosyalleşme sürecine önemli katkı sağladığı görülmüştür. Kültürel, ekonomik ve sosyal kalkınmanın önemli bir parçası olan spor, fiziksel ve ruhsal sağlığı destekleyen, kişilik gelişimini teşvik eden, çevreye uyumu artıran ve toplumlar arası kaynaşmayı sağlayan bir faaliyettir (Aytan, 2010). Spor, adil rekabeti öğretir ve yüksek iletişim becerileri kazandırır. Kişinin kendini kontrol etme mekanizmalarından biri olarak da önem taşır (Kuru, 2000). Sporcuların başarıları ve performansları, düzenli antrenman ve genetik yapı ile birlikte beden-zihin etkileşimi doğrultusunda zihinsel süreçlere, duygulara ve düşüncelere kontrol sağlama becerisine dayanır (Syer ve Connolly, 1998).

Bireyler, sportif etkinliklerde hem özgürlüğü deneyimler hem de başkalarının özgürlüklerine saygı göstermeyi, yani kendini kontrol etmeyi öğrenirler (Tosunoğlu, 2008). Sporda uygulanan bu otokontrol, sporcunun kendisini ifade ettiği alandır. İsteğe bağlı özgür organizma ile düşünce arasındaki bu etkileşim, sporda bir oyun halini alır. Sportif etkinlikler, bireylerin sorumluluk alışkanlıklarını geliştirmelerinde ve bağımsız, güvenli bir kişilik oluşturmalarında önemli rol oynar (Tosunoğlu, 2008). Kişilik, bireyin kendine özgü tüm özelliklerini içeren ruhsal bir bütünlüktür. Zekâ, yetenekler, duygusal tepkiler, ilgi alanları ve genel kültür gibi özellikler, sportif etkinliklerde yönlendirici rol oynar ve sporcu performansını etkiler (Başer, 1996). Başarılı bir sporcu yetiştirmek için doğru kişiyi seçmek, onu doğru yönlendirmek ve performansında sorun yaşandığında doğru müdahalede bulunmak son derece önemlidir (Ercan, 2013). Sporcunun kişiliğini anlamak, onun motivasyonunu artırmak, uyarılma düzenlemesini sağlamak ve kaygı gibi duygularla başa çıkabilmesine yardımcı olmak için kritik bir faktördür. Kişilik özellikleri, sporcunun performansını önemli ölçüde etkilerken, aynı zamanda sportif aktiviteler de bireyin kişilik gelişimine katkı sağlamaktadır. Kişilik ile ilgili alanyazın incelendiğinde makyavelizm'in bir kişilik özelliği olduğu görülmüştür. Makyavelizm, bireyin kendi çıkarlarını ön planda tuttuğu, başkalarını aldatma ve manipüle etme eğiliminde olduğu kişilerarası iletişim ve davranış stratejileri olarak tanımlanabilir (Talak, 2022). Bu kişilik

özelliklerine sahip bireyler, genellikle kişisel hedeflerine ulaşmak için manipülatif davranışlar sergilerler (Demirtaş ve Biçkes, 2014). Makyavelizm, bireylerin diğer insanları manipüle etme ve kendi çıkarları doğrultusunda davranma eğilimlerini ifade etmektedir. Makyavelizimin özellikleri arasında manipülasyon, stratejik düşünme, empatiden yoksunluk ve yer almaktadır. Bu kişilik özelliğine sahip bireyler, genellikle diğer insanların duygularını ve ihtiyaçlarını göz ardı ederler ve kendi hedeflerine ulaşmak için her türlü hileye başvururlardır. Makyavelizm, genellikle siyaset ve iş dünyası ile ilişkilendirilen bir kavram olsa da spor dünyasında da önemli bir yer tuttuğu düşünülmektedir. Spor, doğası gereği rekabetçi bir alan olduğundan, gerek sporcular gerekse de antrenörler tarafından zaman zaman başarıya ulaşmak için etik dışı stratejilere başvurulabileceği düşünülmektedir. Tüm bunlardan hareketle bu araştırmada, spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin makyavelizm kişilik özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Problem Durumu

Makyavelist kişilik özellikleri, insan ilişkilerinde ve toplumsal normlarda manipülasyon ve çıkar odaklı davranışları ifade eder. Bu kişiler, kendi isteklerini gerçekleştirmek için diğerlerini kullanabilir ve güçlü ve güvenilmez olarak görülen insanları manipüle etmeye eğilimlidirler (Jones ve Paulhus, 2009; Kerig ve Stellwagen, 2010; Arli ve Anandya, 2018). Makyavelistler genellikle çıkarıcı ve kuşkucu bir yaklaşım sergiler, diğerlerini aldatma ve yönlendirme konusunda beceriklidirler. Duygusal mesafeyi korurlar ve menfaatler doğrultusunda stratejik hareket ederler. Ancak, bu özellikler her bireyde farklı düzeylerde bulunabilir. Makyavelist kişiler, genellikle başkalarının gözünde mükemmel ve kusursuz görünme çabası içinde olup içsel açıdan güvensizliklerini maskeleyebilirler. Bilindiği üzere spor, adil rekabet, ekip çalışması ve etik değerler üzerine kuruludur. Ancak makyavelist özelliklere sahip bireylerin, bu değerleri manipüle etme eğiliminde olabileceği düşünülmektedir. Örneğin, takım sporlarında makyavelist bir oyuncu, kendi bireysel başarısını takımın çıkarlarından üstün tutabilir ve takım içi ilişkilerde manipülatif taktikler uygulayabilir. Böylelikle, takım içi uyum ve güven ortamını olumsuz yönde etkilebilir. Tüm bunlardan hareketle bu araştırmada “*spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin makyavelizm düzeyleri ne düzeydir?*” Sorusundan hareket edilmiştir.

Amaç

Bu araştırmanın temel amacı, spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin makyavelizm kişilik özelliklerinin incelenmesidir. Bu kapsamda çalışmanın alt amaçları ise şu şekildedir;

Alt amaçlar

Spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrenciler ile gerçekleştirilen bu araştırmanın alt amaçları;

1. Spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin makyavelizm kişilik özellikleri cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşma bulunmamaktadır.

2. Spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin makyavelizm kişilik özellikleri yaş değişkenine göre incelendiğinde yaş ile makyavelizm kişilik özelliği arasında negatif yönde bir ilişki bulunmaktadır.

3. Spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin makyavelizm kişilik özellikleri sınıf değişkenine göre incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşma bulunmaktadır.

4. Spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin makyavelizm kişilik özellikleri sınıf değişkenine göre incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşma bulunmamaktadır.

5. Spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin makyavelizm kişilik özellikleri psikolojik destek alma değişkenine göre incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşma bulunmamaktadır.

6. Spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin makyavelizm kişilik özellikleri lisanslı sporcu olma değişkenine göre incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşma bulunmamaktadır.

Önem

Bilindiği üzere spor, yapısı gereği rekabet unsurunu yapısı içerisinde barındırmaktadır. Bu noktada sporcular ya da sporcu öğrenciler performanslarını artırmak, liderlik pozisyonlarını elde etmek veya spor kariyerlerini ilerletmek adına stratejik planlamalar oluşturabilmektedirler. Bu noktada ise makyavelistik kişilik özelliklerinin devreye girdiği düşünülmektedir. Çünkü genel anlamda makyavelizm, bireylerin stratejik düşünme, manipülasyon ve kişisel çıkarlar doğrultusunda hareket etme eğilimlerini tanımlayan bir kavramdır. Bilindiği üzere Makyavelizm temelde karanlık üçlü kişilik özelliklerini içerisinde yer alan bir kavramdır. Bu kapsamda gerek öğrencilerin karanlık üçlü kişilik özelliklerinin incelenmesi gerekse de spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin kişilik özelliklerinin incelenmesi ile ilgili

alan yazın incelendiğinde bu konu ile ilgili yapılan araştırmaların oldukça az sayıda olduğu görülmüştür. Bu kapsamda gerçekteştirilen bu araştırmada; spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin Makyavelizm kişilik özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma, 2023-2024 eğitim öğretim yarı yılında spor bilimleri fakültesi öğrenim gören toplam 394 öğrenci ile,

Kestisel tarama modeli ile

MACH IV ölçeği sınırlandırılmıştır.

Tanımlar

Bireyin iç ve dış çevresiyle kurduğu, diğer bireylerden ayırt edici, tutarlı ve yapılaşmış ilişki biçimi kişilik olarak tanımlanmaktadır (Cüceloğlu, 2009). Son yıllarda araştırmacılar tarafından ortaya atılan makyavelistik kişilik özelliği ise, bireyin kendi çıkarlarını ön planda tuttuğu, başkalarını aldatma ve manipüle etme eğiliminde olduğu kişilerarası iletişim ve davranış stratejileri olarak tanımlanmaktadır (Talak, 2022). Bu kişilik özelliklerine sahip bireyler, genellikle kişisel hedeflerine ulaşmak için manipülatif davranışlar sergilemektedirler (Demirtaş ve Biçkes, 2014).

2. GENEL BİLGİLER

2.1 Spor Tanımı

Spor, kültürel, sosyal ve ekonomik kalkınmanın temel unsuru olarak insanın ruh ve beden sağlığını geliştirir. Kişiliğin oluşumu ve karakter özelliklerinin gelişimine katkı sağlar, beceri ve yetenek kazandırarak çevreye uyumu kolaylaştırır. Mücadele gücünü artırır ve kurallara uygun davranma yetisini pekiştirir. Aynı zamanda spor, belirli alanlarda, belirli zaman dilimlerinde, rekor amacıyla yapılan bedensel egzersizler olarak da tanımlanır. İnsanlık tarihi kadar eski olan spor, sosyal bütünleştirici özelliği ile de öne çıkar. Baltacı (2008), sporun bireyin ruh ve beden sağlığını geliştirdiğini ve kişiliğin oluşumuna katkı sağladığını belirtir. Bu görüşe göre spor, bireyin çevreye uyumunu kolaylaştıran, mücadele gücünü artıran ve kurallara uygun davranma yetisini pekiştiren bir etkinliktir. Ölmez (2010) ise sporu, bireylere psikolojik sağlamlık kazandıran, toplumsal davranışlarını şekillendiren ve motorsal ile zihinsel olarak belli bir düzeye erişmesini sağlayan pedagojik ve biyolojik bir olgu olarak tanımlar. Tathisu ve Bayraktar (2020) tarafından yapılan tanıma göre ise spor, belirli gereçlerle ve alanlarda, belirli zaman dilimlerinde rekor amacıyla yapılan, yarışmaya dayanan bedensel egzersizlerdir. Bu tanım, sporun fiziksel sınırlarını ve hedeflerini vurgular. Dever (2010), sporun insanlık tarihi kadar eski olduğunu ve uzun yıllar boyunca insan hayatında önemli bir yer tuttuğunu belirtir. Sporun sosyal bütünleştirici özelliği, bireyleri bir araya getiren ve toplumları kaynaştıran bir rol oynar. Filiz (2010) de sporun sosyal bütünleştirici özelliğini vurgulayarak, bu etkinliğin bireyleri ve toplumları bir araya getirme gücünü öne çıkarır. Tüm bu bilgiler doğrultusunda spor ile ilgili olarak, bireysel ve toplumsal gelişim için sporun önemli bir araç olduğu söylenebilir. Hem fiziksel hem de psikolojik sağlık üzerinde olumlu etkileri vardır ve kişisel gelişim ile toplumsal uyumu destekler.

Ülkelerin spora verdiği önem, eğitim seviyelerini de olumlu yönde etkiler ve bu durum çeşitli araştırmalarla kanıtlanmıştır. Bu araştırmalar, sporun bilimsel bir disiplin olduğunu gösterir (Tiryaki, 2000). Spor, gençlerin yaratıcı, üretken, kişilikli, yapıcı, hoşgörülü, sağduyulu, ahlaklı, kendine güvenen, centilmen ve iyi insan ilişkilerine sahip bireyler olarak yetişmesini sağlar (Saygın, 2012). Spor ortamında, insanlar kendilerini ifade etme fırsatı bulur ve bu da kişilik ve benlik yapısında önemli gelişmeler sağlar (Küçük ve Koç, 2004). Bu, sporun insan hayatında büyük bir öneme sahip olduğunu göstermektedir. Sporun eğitim seviyeleri üzerindeki etkisi, gençlerin akademik başarılarını da artırabilir. Düzenli spor yapan öğrencilerin, fiziksel aktivitelerin getirdiği disiplin ve sorumluluk bilinci sayesinde derslerinde daha başarılı

oldukları görülmüştür. Spor, öğrencilerin stresle başa çıkma becerilerini geliştirir, bu da onların akademik performansını olumlu yönde etkiler. Ayrıca, takım sporları aracılığıyla iş birliği, liderlik ve problem çözme gibi sosyal becerilerin geliştirilmesi, öğrencilerin okul yaşamında ve gelecekteki kariyerlerinde başarılı olmalarına katkıda bulunur. Spora verilen önem, bireylerin yalnızca fiziksel sağlıklarını değil, aynı zamanda zihinsel ve duygusal sağlıklarını da destekler. Bu nedenle, spor politikalarının ve programlarının eğitim sistemine entegrasyonu, gençlerin daha sağlıklı, dengeli ve başarılı bireyler olarak yetişmelerine yardımcı olur. Sporun sağladığı bu çok yönlü gelişim, bireylerin topluma daha etkin ve verimli katkılar sunmalarını sağlar, bu da toplumun genel refah düzeyini yükseltir.

2.2. Kişilik ve Spor

Spor ve fiziksel aktiviteye katılım, zindeliğin beş bileşeni olan güç, hız, beceri, dayanıklılık ve esnekliği geliştirir. Spor, sağlıklı ve kontrollü bir şekilde baskı ve gerginliğin atılmasına yardımcı olur. Uyku düzenini ve kaygı düzeylerini iyileştirir, motor becerileri ve zihin-beden bağlantısını geliştirir. Ayrıca, depresyonu uzaklaştırır ve birçok fiziksel hastalık riskini azaltır (Ghildiyal, 2015). Spor, bilişsel, duyuşsal ve psikomotor yönleri içeren kapsamlı bir süreçtir. Bilişsel yönler eleştirel ve analitik düşünme gerektirir; duyuşsal yönler sosyal ve ahlaki karakterlerle ilgilidir; psikomotor yönler ise fiziksel uygunluk ve sağlık düzeyini kapsar. Bu yönler, sporun en yüksek performansı ve doğasını destekler. Sporun gelişimi, sağlık ve fitness ile sınırlı kalmayıp, hızla değişen çağın gereksinimlerini de takip eder (Sugiharto, 2014). Spor, bireylerin hem fiziksel hem de zihinsel sağlığını destekleyen, kişisel gelişim ve sosyal entegrasyonu teşvik eden kapsamlı bir faaliyettir. Sporun çok yönlü etkileri, bireylerin genel refahını artırır ve toplumun genel sağlığını iyileştirir.

Bireylerin spor vasıtasıyla kendilerini ifade edebilecekleri bir alana sahip olmaları ve bu tür faaliyetlere katılarak sosyalleşme süreçlerine dahil olmaları, onların psiko-sosyal gelişimlerine önemli katkılar sağlar. Spor, bireylerin kendilerini ifade etmelerine olanak tanıyarak, özgüvenlerini artırır ve sosyal ilişkilerini güçlendirir. Başarı ihtiyacı, bireyin özgüvenini kazanması veya tazelenmesi açısından kritiktir. Sporun kişilik gelişimi üzerindeki etkisi göz önüne alındığında, sporun bireyin karakter gelişimi açısından ne kadar önemli olduğu ortaya çıkmaktadır. Sporun sunduğu sosyal etkileşim ve rekabet ortamı, bireylerin iletişim becerilerini geliştirir ve takım çalışması ruhunu pekiştirir. Bu durum, bireylerin sosyal çevrelerinde daha aktif ve uyumlu olmalarına yardımcı olur. Ayrıca, spor faaliyetleri sırasında kazanılan disiplin, hedef belirleme ve problem çözme gibi beceriler, bireylerin hayatlarının diğer alanlarında da

başarılı olmalarını sağlar. Bireylerin psiko-sosyal bakımdan gelişmeleri, onların hem kişisel hem de profesyonel yaşamlarında daha dengeli ve mutlu bireyler olmalarına katkı sağlar. Spor, sadece fiziksel sağlığı iyileştirmekle kalmaz, aynı zamanda bireylerin zihinsel ve duygusal refahını da destekler. Bu nedenle, sporun kişilik gelişimi ve psiko-sosyal sağlık üzerindeki önemi yadsınamaz bir gerçektir. Spor, bireylerin kişilik gelişimi üzerinde derin ve kalıcı etkiler bırakmaktadır. Spor faaliyetlerine katılım, özgüvenin artmasına, disiplin ve sorumluluk bilincinin gelişmesine katkılar sunmaktadır. Takım sporları, bireylerin işbirliği yapma, liderlik ve iletişim becerilerini pekiştirir. Spor ortamında karşılaşılan rekabet ve mücadele, bireylerin problem çözme yeteneklerini geliştirir ve stresle başa çıkma becerilerini artırır. Bu etkileşimler, bireylerin sosyal ilişkilerini güçlendirir ve toplumsal uyumlarını sağlar. Sporun sunduğu disiplin ve hedef odaklı çalışma, bireylerin akademik ve profesyonel yaşamlarında da başarıya ulaşmalarına yardımcı olur. Fiziksel aktivite, ruhsal dengeyi korur ve depresyon gibi psikolojik sorunların önlenmesine yardımcı olur. Ayrıca, spor yoluyla elde edilen başarılar, bireylerin kendine olan güvenini tazeleyerek, daha sağlıklı ve mutlu bireyler olarak toplumda yer almalarına olanak tanır.

Sporun fiziksel ve psikolojik gelişime olan katkılarının yanı sıra, kişiliğin de psikolojik iyilik halini ve fiziksel sağlığı etkilediği belirtilmektedir (Özer ve Benet-Martinez, 2006). Özer ve Benet-Martinez (2006), daha olumlu bir kişiliğe sahip, dışadönük ve sorumluluk sahibi kişilerin daha uzun yaşama ihtimalinin yüksek olduğunu vurgulamaktadır. Kişilik teorisyenleri, düşünme, zeka, algılama, duygular, öğrenme gibi alanlardaki tüm tartışmaları göz önünde bulundurdıklarında, bireyin kişiliğindeki farklılıkların muhtemelen öğrenme, performans ve davranışta insanın motivasyonunu etkileyen en önemli faktör olduğunu vurgulamaktadır (Suci ve diğ., 2021).

İnsan davranışları ihtiyaçlardan doğar. Sportif davranışlar da insanın hareket etme ihtiyacının bir sonucudur. İhtiyacı karşılamaya yönelik davranışların belirleyici olan özellikler, sportif davranışların belirlenmesinde ve yönlendirilmesinde önemli unsurlardır. Bu nedenle, sportif davranışlar üzerinde bazı davranış özelliklerinin etkilerinin bilinmesi ve tanımlanması, sportif başarıyı artıracaktır (Tosunoğlu ve diğ., 2016).

Spor performansı ve kişilik arasındaki ilişki farklı araştırma tasarımları kullanılarak incelenmiştir. Küçük örneklem araştırmaları, elit ve eğlence düzeyindeki sporcular arasında nispeten az kişilik farkı olduğunu göstermiştir (Davis ve Mogk, 1994). Ancak geniş örneklem araştırmaları, elit sporcuların rekreasyon düzeyindeki sporculara göre daha dışa dönük ve duygusal olarak daha istikrarlı olduklarını göstermektedir (Egloff ve Gruhn, 1996). Ayrıca,

ulusal veya uluslararası yarışmalarda yarışan sporcuların, kulüp veya bölgesel yarışmalarda yarışan sporculara göre daha düşük nevrozite düzeylerine ve daha yüksek vicdanlılık ile uzlaşmacılığa sahip oldukları bildirilmiştir (Allen ve diğ., 2011).

Sporla yetenek belirleme ve geliştirme literatürüne ilişkin yakın tarihli bir inceleme, kişinin yeteneği ne olursa olsun, kişiliğin atletik başarı ile doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir (Rees ve diğ., 2016). Araştırmalar, kişiliğin insanların spora katılımını ve bağlılığını (Allen ve ark., 2013) ile baskı altında performans gösterme yeteneklerini (Mosley ve Laborde, 2016) nasıl etkilediğini incelemiştir. Elit ve elit olmayan sporcular arasında, daha başarılı sporcuların daha az başarılı sporculara göre daha fazla vicdanlılık, iyimserlik ve umutlu davranış sergilediği belirtilmiştir.

Spor, ahlaki değerlerin ve olumlu davranışların geliştirilmesine katkı sağlar. Spor faaliyetleri, katılımcıların disiplin, adil oyun ve iyi sportmenlik gibi değerleri sergilemelerine fırsat tanır. Ancak, gençlerin ahlaki gelişimi için sadece fiziksel aktivitenin yeterli olmadığı, ahlaki davranışların başkalarıyla etkileşimde bulunarak veya doğrudan etik eğitim yoluyla öğrenilebileceği unutulmamalıdır (Verma ve Kumar, 2019).

2.3. Kişilik

Kişilik, bireyin farklı olaylara verdiği tepkileri açıklamamızı sağlamaktadır. Çeşitli etkileşimlere bağlı olarak oluşmaktadır (Doğan, 2013). Kişilik, bireyin hem kendini tanıması hem de çevresindekileri tanımlayabilmesi için oldukça önemlidir. Bireyin duygusal, zihinsel, fiziksel tüm özelliklerini kapsamakta ve bireyin gerçekleştirdiği her davranış ve tutum onun kişiliğini yansıtmaktadır. Toplum içindeki diğer bireyler, karşısındaki bireyi en temel özellikleriyle tanırlar. Kişilik, genetik özelliklerle ve sosyal çevrenin etkisiyle şekillenmekte ve kolay kolay da değişmemektedir. Tüm duygusal ve bilişsel süreçler bireyin kişilik içi süreçleridir. Birey kişiliği ile içsel ve dışsal her türlü durumda tutarlı olmaktadır (Çiçek ve Aslan, 2020). Cüceloğlu (2008)'na göre kişilik, bireyi diğerlerinden farklı yapan ayırt edici özelliklerdir. Kişinin benzer olaylara benzer tepkiler vermesini sağladığı için tutarlıdır. Pek çok birimden meydana geldiği için yapılaşmıştır. Bireyin dış dünyayı algılamasıyla ortaya çıktığı için aynı zamanda bir ilişki biçimidir (Okutan, 2010).

Kişilik kavramı, uzun yıllar boyunca insan yaşantısının önemli bir parçası olmuş olmasına rağmen, bilimsel olarak gelişimi, 1930 yılında kişilik psikolojisinin diğer sosyal bilim alanlarından ayrılmasıyla başlamıştır (McAdams 1997; Ünlü ve Çiçek 2022). Kişilik kavramı farklı disiplinler tarafından ayrı şekilde tanımlanmaya çalışılmış, ortak bir tanımı yoktur ancak

“bireyin iç ve dış çevresiyle kurduğu, diğer bireylerden ayırt edici, tutarlı ve yapılaşmış ilişki biçimidir” diye tanımlanır (Kesen 2014). Muzika (2019) kişiliği “herhangi bir fikir, olay veya başka insanların davranışları sonucunda gösterilen sabit reaksiyon ile beliren karakteristikler” şeklinde adlandırıldığını ifade etmiştir. Başka bir deyişle, kişilik; bireylerin doğuştan sahip oldukları fizyolojik, düşünsel ve psikolojik özelliklerinin, eğitim ve toplumun etkisiyle dolaylı olarak kazandığı özelliklerle birleşerek karakterin, kişinin davranışlarına ve yaşamına yansıyan bir bütünü oluşturmasını ifade etmektedir (Eren, 2004).

2.4. Kişiliği Oluşturan Unsurlar

Kişiliğin çok boyutlu öğelerden oluşan karmaşık bir olgudur (Girgin, 2007). Literatür incelendiğinde kişiliğin oluşumunu etkileyen unsurlar hakkında farklı değerlendirmeler mevcuttur. Bu incelemeler neticesinde, kişiliği oluşturan unsurlar farklı şekillerde değerlendirilmiştir. Kişilik oluşurken çevre mi baskındır yoksa kalıtım mı hala devam eden bir tartışmadır. Ancak kişiliği oluşturan unsurlar 4 kategoride açıklanabilir.

- **Kalıtsal Unsurlar:** Bireyin doğumundan itibaren kalıtsal ve çevresel unsurların birbirine geçmesiyle kişilik oluşur. Kalıtsal unsurların kişiliğe olan etkisi bilimsel bir gerçektir (Krueger ve Johnson, 2008). Bu gerçekliğin yapılan çalışmalarla da desteklenen bir düşünce olduğu araştırmacılar tarafından belirtilmektedir (Güleç, 2010: 7). Kalıtım unsurunun kişilik ile yakından bağlantılı olduğu ve kalıtımın kişiden kişiye farklı etkiler yaptığı belirtilmektedir (Erdoğan, 1994).
- **Ailesel Unsurlar:** Kişiliğin oluşumunda etki eden bir diğer unsur ailesel unsurlardır. Kişinin doğum büyüdüğü aile ortamı, ebeveynleri ile ilişkileri kişiliğin oluşumunda oldukça önemlidir (Erdoğan, 1997). Çocuğun dünyaya geldiği aile çevresi, kişiliğin oluşumunun özellikle ilk seviyesinde önemli rol oynar. Bu durumda bireyin daha sonraki davranışlarının şekillenmesine neden olur (Isır, 2006).
- **Sosyo-Kültürel Unsurlar:** Doğumla beraber edinilen genetik özellikler, ebeveynlerin davranışları, içinde yaşanılan toplumun normları birleşerek kişiliği şekillendirir. Kişi içinde yaşamış olduğu toplumun benimsemiş olduğu davranış kalıplarını öğrenerek kendi ilgi alanı oluşur. Yaşanılan toplumun kültürel yapısı, cinsiyetlere yüklenen roller, toplum içerisinde benimsenen kurallar hakkında zamanla bilgi edinen birey edindiği bilgiler neticesinde davranışlarını şekillendirir (Gürüz ve Eğinli, 2012).

İçinde yaşanan kültürün yapısı ve öğrenme birbiriyle ilişkilidir ve kişilik direkt olarak öğrenmeden etkilenir. Öğrenmenin sonucu olarak kişilik özellikleri şekillenecektir. Kültür kişinin yemek yeme alışkanlıklarını, giyiniş tarzını etkilediği gibi yaşantısını da etkileyebileceği çok net bir biçimde görülür (Erdoğan, 1983).

- Coğrafik ve Fiziksel Unsurlar: İnsanın doğup büyüdüğü çevre koşulları kişiliğin oluşumunda etki eden bir diğer faktördür. Coğrafik özelliklerin kişinin yaşamış olduğu toplum kültürünü etkilediği önceki yapılan çalışmalarda bulunmuştur. Örneğin soğuk bir iklim bölgesinde yaşayan kişinin karakter özellikleri ile sıcak iklim bölgesinde yaşayan kişinin karakter özellikleri birbirinden farklıdır. Soğuk iklim bölgesindeki birey daha soğuk ve sert karakter özelliklerine sahipken sıcak iklim bölgesindeki birey daha sıcak ve yumuşak karakter özelliklerine sahiptir (Bozkurt, 2006).

2.5. Kişiliğin Üçlü Bileşeni

Kişilik kelimesi günlük dilimizde çok sık kullanılmaktadır. Kişilik kelimesi ile birlikte huy (mizaç), karakter kelimelerinin de kullanılması bu kelimelerin kavram karmaşasına neden olur. Kişilik kelimesinin tamamlayıcıları ya da esas unsurları olduğunu belirten 3 unsur vardır. Bu üç unsurun dışında da başka unsurlarında olduğu belirtilmesine rağmen esas bu 3 unsur bütünüyle bir bakış açısı sunmaktadır (Erdoğan, 1983).

Bu 3 unsur şu şekildedir;

1. Karakter
2. Mizaç
3. Yetenek

Yetenekler, karakter, mizaç ve kişilik arasında bir etkileşim bulunmaktadır. Bu kavramlar, bir bireyin davranışlarını, tercihlerini ve performansını belirlemede birbirleriyle ilişkilidir. Yetenekler, bireyin doğuştan getirdiği veya edinilen becerileri ifade eder. Bir kişinin sahip olduğu yetenekler, onun belirli alanlarda daha başarılı olmasını sağlar. Örneğin, bir bireyin matematiksel yetenekleri yüksekse, matematikle ilgili konuları daha kolay anlayabilir ve matematiksel problemleri çözmekte daha yetenekli olabilir. Mizaç, bireyin doğuştan getirdiği kalıtsal veya biyolojik özelliklerdir. Mizaç, kişilik özelliklerini etkileyen temel yapı taşlarından biridir. Bir kişinin mizacı, onun eğilimlerini, duygusal tepkilerini ve davranış kalıplarını belirler. Mizaç, yeteneklerin nasıl kullanılacağı konusunda bireye yön gösterebilir. Örneğin, bir bireyin enerjik ve sosyal bir mizaca sahip olması, onun iletişim becerilerini ve insan ilişkilerini

geliştirmesini destekleyebilir. Kişilik ise, bireyin benzersiz özelliklerini, düşüncelerini, duygularını ve davranışlarını içeren daha geniş bir kavramdır. Kişilik, yetenekleri, karakteri ve mizacı içeren bir bütündür. Kişilik, bireyin davranışlarını, tercihlerini ve performansını belirlemede önemli bir rol oynar. Örneğin, bir bireyin kendine güvenen ve öz disiplin sahibi bir kişilik yapısına sahip olması, yeteneklerini kullanma konusunda daha motive olmasını ve hedeflerine odaklanmasını sağlayabilir. Sonuç olarak, yetenekler, karakter, mizaç ve kişilik birbirleriyle etkileşim halindedir.

2.6. Kişilik ile İlgili Kuramlar

İnsan kişiliği o kadar karmaşıktır ki, onları en iyi nasıl açıklayacağımız konusunda pek çok farklı yaklaşım ve kuramlar gelişmiştir. Bu bakış açıları farklı varsayımlarda bulunur ve davranışın farklı yönlerine odaklanır (Feist ve Roberts, 2021). Tüm kişilik teorileri yazarların kişisel geçmişlerinin, çocukluk deneyimlerinin, yaşam felsefesinin, kişiler arası ilişkilerinin ve dünyaya benzersiz bakış tarzının bir yansımasıdır (Feist ve Roberts, 2021). Kişilik teorileri insanların kişilik yapısı ve işleyişine ilişkin yapılan varsayımsal ifadelerdir. Bu teoriler iki mühim amaca varılmasını sağlar (Gerrig ve Zimbardo, 2015);

(1) Kişiliğin yapısını, kökenini ve ilişkilerini anlamak,

(2) Kişilik değerlendirmelerine dayanarak davranış ve olayları tahmin edebilmek. Farklı teoriler kişilerin belli durumlara nasıl tepki vereceği ve uyum sağlayacağı konusunda farklı tahminlerde bulunur (Gerrig ve Zimbardo, 2015). Her teori, bireyin kişiliğini anlama konusunda farklı katkılar sağlamaktadır. Özellik teorileri, parçaları ve yapıyı tanımlayan bir katalog ortaya çıkarır. Psikodinamik teoriler, aracı sürmek için güçlü bir motor ve yakıt sağlar. Hümanist teoriler birini sürücü koltuğuna oturtur. Sosyal öğrenme teorileri direksiyonu, gösterge ve diğer gerekli ekipmanları bulur (Gerrig ve Zimbardo, 2015). Kişilik kuramcıları bu alanda odaklandıkları konulara göre farklı görüşlere sahiptirler. Kimisi bilinç dışı süreçleri vurgularken, kimisi bireyin öğrenme süreçlerine odaklanmakta, diğerleri de zihinsel süreçlerin incelenmesini desteklemektedir (İnanç ve Yerlikaya, 2012).

Kişilik ile ilgili kuramlar incelendiğinde birçok farklı kuram olduğu görülmüştür. Bu kuramlardan bazıları aşağıda açıklanmıştır.

Psikanalitik açıdan yapılan ilk kişilik çalışmaları Freud'a ait olan "topografik" ve "psikoseksüel gelişim" kuramlarıdır. Freud'a göre bireyin kişiliğini oluşturan asıl unsurlar genetik ve sosyal deneyimlerden daha çok bireyin çocukluk döneminde bastırıldığı yaşantılarıdır ve insan davranışlarını şekillendiren de bilinçdışına atılmış olan bu arzulardır. Topografik modele göre

bireyin kişiliği id, ego ve süperegoda oluşmaktadır. İd, doğuştan getirdiğimiz bütün dürtüleri kapsar ve ilkel özelliklerimizdir. Doğuştan getirdiğimiz en temel iki dürtü ise cinsellik ve saldırganlıktır. Ego ise denge kuran yapıdır. İd ve süpereo arasındaki dengeyi sağlamaktadır. Süpereo ise çocuğun ailesinden ve toplumdan öğrendiği ve ödül ve cezalarla pekiştirilen değer yargılarıdır. Bu üç yapı bir araya gelerek kişiliği oluşturmaktadırlar. Bunlar kişiliğin katmanlarıdır ve sürekli olarak birbirleriyle çelişki halindedirler. Bu yüzden kişi bununla baş etmek amacıyla çeşitli savunma mekanizmaları geliştirmektedir (Özdemir ve diğ., 2012). Bununla beraber bireyin cinsel gelişiminde yaşanan sapmalar onda sevgeç, sadomazoşist ya da özsever olarak üç farklı kişilik tipinin gelişmesine neden olabilmektedir. “Sevgeç” tipine sahip bireyler sevgiye önem veren ve duygusal olarak yoğun insanlardır. “Sadomazoşist” tiplerde ise ego ve süpereo sürekli bir çatışma halindedir. Kendine düşkün olan bireyler ise “özsever” tiplerdir. Daha sonra ise Freud 1905’te psikoseksüel gelişim evrelerini ortaya atmış ve insanların doğduğu andan itibaren belli bir yaşa kadar bazı dönemlerden geçtiğini söyleyerek bu dönemleri isimlendirmiştir. Bu dönemler sırasıyla oral, anal, fallik, genital ve gizil dönemlerdir. Pregonal dönem olarak isimlendirilen ilk üç dönem kişilik gelişiminde büyük öneme sahiptir. Kişilik özelliklerinin temeli bu dönemlerde atılmaktadır. Bu dönemlerden birine saplantılı kalındığında yani o dönemde yeterli bir doyum sağlanamadığında ya da aşırı engellenme olduğunda bireyin kişiliği olumsuz etkilenmektedir (Özgüngör ve Kapıkıran, 2011).

Neoanalitik yaklaşımın öncüleri Jung ve Adler, Freud’un yolundan gitmelerine rağmen cinselliğin öneminin bu kadar fazla olduğuna inanmamaktadırlar. Carl Gustav Jung ise sekiz kişilik tipinden oluşan “analitik kuram” veya diğer bir adıyla “analitik psikolojiyi” oluşturmuştur. Jung’a göre kişilik gelişiminde kültürün de etkisi bulunmaktadır. Bu noktada Freud’dan ayrı olarak kişisel bilinçdışı kavramının yanında bir de kolektif bilinçdışının olduğunu öne sürmüştür. Bu bilinçdışı aslında geçmişten günümüze kuşaklararası aktararak gelen ve toplumların ortak noktalarıyla oluşan özellikle tanrı veya anne kavramlarının şekillendirdiği bir kavramdır. Jung’a göre bu kolektif bilinçdışı, kişiliği biçimlendirmekte ve bazı arketipler oluşmasına neden olmaktadır. Jung, kişiliğin belirleyicisi olarak persona ve gölge kavramlarından bahsetmektedir. Persona bireyin toplum içinde kullanabileceği karakteridir. Buna maske de denilmektedir. Kişi toplumda kabul edilebilir şekilde davranışlar göstermeyi personası sayesinde başarmaktadır. Gölge ise kişinin iç davranışlarını temsil eder. Toplumsal sebeplerden dolayı ortaya çıkması istenmez. Gölgeyi kabullenemeyen kişi yorucu bir iç çelişkiye girebilmektedir. Bunlarla beraber Jung, kişiliği açıklarken dışa dönük ve içe

dönük tipleri temel olarak duygu, duyum, düşünme ve sezgi işlevlerine göre kişiliği değerlendirmektedir. Bu dört işlevden birisi her zaman ön plandadır, bir diğeri gölgede kalmaktadır. Üçüncüsü araya sıkışmış bir işlevdir ve sonuncusu ise hiç kullanılmadığı için denetim dışı kalmaktadır. Kişilik gelişimini tamamlayamayan bireyler bu dört işlevden hangisini kullanacaklarını ayarlayamamakta bu yüzden çoğu zaman düzensiz ve dengesiz davranışlar sergileyebilmektedir. Diğer arketip ise animus ve animadır. Animus kadının benliğindeki erkeksiliği ifade ederken anima erkeğin benliğindeki kadınsılığı ifade etmektedir (İnanç ve Yerlikaya, 2016).

Biyolojik yaklaşıma göre kişinin doğuştan getirdiği bazı özellikler bulunmaktadır. Bireyin genetiği onun kişilik özelliğinde etkilidir. Bu konuda özellikle ikizler arasında çalışmalar yapılmıştır. Bunun sonucunda tek yumurta ikizlerinin kişilik özelliklerinin çok fazla benzer olduğu görülmüştür. Ancak ayrı ortamlarda büyümüş tek yumurta ikizleri bazı durumlarda farklı kişilik özellikleri gösterebilmektedirler. Sonradan ortaya çıkan hastalıklar ya da zehirlenme gibi olaylar kişinin biyolojisini, dolayısıyla kişiliğini etkilemektedir. Biyolojik yaklaşımın önemli bir temsilcisi olan Ivan Pavlov'a göre dört tip kişilik bulunmaktadır. Bunlar beyin kabuğundaki uyarılma ve ketlenmelere bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Bunlar; “zayıf tip”, “güçlü- dengeli hareketsiz-sakin-yavaş tip”, güçlü dengeli-hareketli-canlı tip” ve “güçlüdengesiz-engelsiz tip“olarak ayrılmaktadır (Hazar, 2006).

Günümüzde beyin görüntülemeleri ve incelemeleri oldukça gelişmiştir. İnsanların duygusal tepkileri veya diğer gösterdikleri reaksiyonların beynin hangi bölgesiyle ilgili olduğuna birçok beyin inceleme cihazıyla bakılabilmektedir. Fakat tabii ki kişilik yalnızca bu tepkilerden oluşmamaktadır. Bu yüzden konu kişilik olduğunda nöroloji, psikoloji, fizyoloji gibi pek çok alanın ilgisine giren vaka Phineas Gage vakasıdır. Gage yaşadığı kaza sonucu beyni hasar almış ve bu hasar sonucunda da anstisozyal kişilik yapısı geliştirmiştir. Fakat burada değerlendirilmesi gereken başka bir nokta Gage kazadan sonra ölene kadar yüzündeki yara ile yaşamıştır. Bu yüzden aslında Gage'in davranışları travma sonrası stres bozukluğunun sonucu ortaya çıkan bir dışavurum şekli olarak da açıklanabilmektedir (Köroğlu, 2013).

John Broadus Watson, psikolojinin gözlemlenemeyen değil daha çok bilimsel yöntemlerle açıklayabileceği somut özellikleri üzerinde durmuştur. Watson'ın arkasından giden ve Radikal Davranışçılık adını verdiği bir yaklaşımı bulunan Burrhus Frederic Skinner (1974) de kişiliğin davranış anlamına geldiğini davranışı etkileyen unsurların ise genetik, kişinin içinde bulunduğu ortam ve kişisel tarih olduğunu dile getirmiştir. Kişisel tarih, yaşam boyu kurulan ilişkiler ve pekiştirmelerle davranışı şekillendiren unsurdur. Kişiliği edimsel koşullanmayla açıklayan

Skinner'a göre birey, ödül veya ceza yöntemiyle çevresi tarafından kontrol edilmekte ve bu kontrol edilmiş kişiliğin oluşumunu etkilemektedir (akt. Hazar, 2006). Davranışçı ekollerden biri olan "Sosyal Öğrenme Kuramı"na göre kişilik farklı durumlarda ortaya çıkan farklı davranışların bütünüdür ve bunu şekillendiren unsur aile, akraba, sosyal çevre veya öğretmenlerdir. Kişiler kurdukları bu insan ilişkileri sayesinde öğrenme yoluyla kişiliklerini oluşturmaktadırlar. Sosyal öğrenme kuramına göre bireyler yalnızca kendi doğrudan kurdukları ilişkilerden bir şeyler öğrenmezler, başkalarının kurdukları ilişkilerden de bir şeyler öğrenmektedirler. Yani kişi kendi başına gelmese de başkasının başına gelen bir olayı gözlemleyerek ders çıkarabilmekte ve buna da gözleyerek öğrenme adı verilmektedir. Albert Bandura'nın açıkladığı bu kurama göre kişi istismara uğradığı, şiddet gördüğü bir evde büyüdüğünde bunu model alarak ileride kendisi de aynı şekilde davranabilmektedir (Chartier ve Ainley,1974).

İnsancıl yaklaşımın temellerini 1950'de Abraham Maslow atmıştır. Malow (1954)'a göre kişiliği şekillendiren asıl unsurlar bilinçli yapılan seçimlerdir ve bu seçimleri iyi olma arzusu ile doyum arzusu şekillendirmektedir. Bu yüzden Maslow'un kişilik kuramında merkezde olan kavram bilinçli zihindir. İnsancıl psikolojide kendini gerçekleştirme düşüncesi oldukça önemli bir noktadadır çünkü dünya sonsuz olasılıkların yer aldığı bir yerdir ve insan bu olasılıklar içinde kendisine en uygun olanı özgür iradesiyle seçerek içsel doyuma ulaşmaktadır. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisine göre birey önce temel fizyolojik ihtiyaçlarını karşılamalıdır. Daha sonra güvenlik, sevgi ve özsaygı ihtiyaçlarını sırasıyla karşılayabilen birey en sonunda kendini gerçekleştirme aşamasına gelecektir (akt. Erdoğan, 2018).

Hümanist yaklaşım dünyanın temeline insanı koymakta ve dünyanın insansız olamayacağını insanın da dünyasız olamayacağını belirtmektedir. Bu yaklaşım insanın kendi kaderini belirleme, karar verme gücüne de sahip olduğunu öne sürmektedir. Bu yaklaşımın önde gelen bir diğer ismi Fromm'dur. Fromm'a göre kişiliği belirleyen şey bireyin dış dünyayla ilişkisidir. Birey, dış dünyadan bazı nesnelere elde eder ve insanlarla ilişki halinde kalır. Bu elde etme ve sosyalleşme süreçleri insanın ihtiyaçlarının giderildiğini hissetmesi için önemlidir. Nesnelere elde etme sürecinde kişinin alıcı, sömürücü, biriktirici ve pazarlayıcı özellikleri ortaya çıkarken sosyalleşme sürecinde mazoşistik, sadistik, yıkıcı veya ilgisiz tipler ortaya çıkmaktadır (akt. Hazar,2006).

Carl Rogers hümanist psikoloji alanında çalışan başka bir kuramcıdır. Rogers'ın kuramı "benlik kuramı" olarak da isimlendirilmektedir. Rogers'a göre her bireyin bir ideal benliği bir de gerçek benliği bulunmaktadır. Gerçek ve ideal benlik sağlıklı olarak bir araya getirilebildiğinde birey

kendini gerçekleştirmiş olacaktır. İdeal benlik; bireylerin olmak istediği, hayal ettiği benlik iken gerçek benlik şu anda sahip olduğu kişiliktir. Kendini gerçekleştirme dürtüsü her bireyde bulunmaktadır. Bu yüzden her birey bu iki benliğini uyumlu bir şekilde bir araya getirmek için çaba göstermektedir (Stoten ve Goos, 1974).

Erikson'a göre kişilik, yaşam boyu devam etmekte ve cinsel gelişimden çok sosyal gelişime bağlı olmaktadır. Birey; öğretmen, anne ve baba, arkadaşlık gibi ilişkilerden etkilenerek kişiliğini geliştirmektedir. Bireyin psikososyal gelişimi bu çevresel etmenlere bağlıdır. Çevrenin yanı sıra biyolojik etkenler de kişilik üzerinde etkilidir. Bebeğin anne karnında gelişmesi gibi kişilik de zamanla gelişir ve şekil alır. Bireyin yaşadığı sekiz kritik dönem bulunmaktadır. Bu dönemlerin her birinde farklı bir kriz ve çatışma yaşanmaktadır. Bu çatışmaların hiçbiri bir felaket değildir. Çatışmalarını sağlıklı bir şekilde çözebilen kişi potansiyelini gerçekleştirebilmektedir. Böylece kritik dönemlerin birinde başarılı olmuş kişi, kendini diğer krize karşı da geliştirmiş olmaktadır. Bu kritik dönemler şu şekilde sıralanmaktadır; temel güvene karşı güvensizlik, özerkliğe karşı kuşku ve utanç, girişimciliğe karşı suçluluk, çalışma ve başarılı olmaya karşı aşağılık duygusu, kimliğe karşı kimlik bocalaması (Özdemir ve diğ., 2012).

Bebek doğduğunda oluşan koşullara bağlı olarak bakım vereni ile duygusal, sağlıklı ve güçlü bir bağ kurması gerekmektedir. Bakım vereni ile kurulan ilişkinin düzeyi sağlıklı olduğunda kişi kendini güvende hissetmektedir. Bağlanma, erken dönemlerde şekillenmeye başlamakta ve süreklilik göstermektedir. Çoğunlukla güvensiz bağlanan bireyler olumsuz kişilik özellikleri geliştirmektedir (Özdemir ve diğ., 2012).

Ebeveynlerin tutarsız veya duyarsız davranışları çocuğun kaygılı ya da kaçınan olmasına neden olmaktadır. Kaygı geliştiren bireyler bununla beş edebilmek amacıyla “yüksek aktivasyon (hyperactivating) stratejilerini” kullanmaktadırlar. Bunun sonucunda ise ilişki kurdukları kişilerin davranışlarına ya da ulaşabilirliklerine yönelik aşırı bir dikkat harcamaktadırlar. Böylece kişi başkasına “yapışma”, devamlı şekilde onay arama gibi durumların içine girebilmektedir. Kaçınan bağlanma biçimine sahip bireyler ise bir stres anında herhangi bir yakınlık isteyemedikleri için kendilerini korumaya yönelik stratejiler geliştirmektedirler. Bu stratejinin adı ise “aktivasyonu engelleme (deactivating)” stratejisidir. Bunun sonucunda kişi; gelebilecek herhangi bir desteğe, yakınlığa ya da bağlanmaya karşı duyarsızlaşmaktadır (akt. Sümer ve Şendağ, 2009).

Bağlanma organize ve dezorganize şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Çocuğun bağlanma sürecine göre geliştirmiş olduğu stratejiler bu kavramlarla açıklanmaktadır. Genellikle güvenli bağlanmanın olduğu ilişkilerde organize stratejiler bulunmaktadır. Çocuğun bakım vereniyle kurduğu etkileşim tutarlıdır. Ancak organize stratejilerin olduğu ilişkilerde güvensiz bağlanma da görülebilmektedir. Güvensiz ve organize bağlanmada çocuk duygulanımını gerçekçi bir şekilde bakım verenine yansıtamamaktadır. Bu bağlanma türü kendi içinde kaçınan ve kararsız-dirençli bağlanma olarak ayrılmaktadır. Kaçınan bağlanan çocuk duygularını ifade etmek yerine onu yok saymayı tercih etmektedir. Kararsız-dirençli bağlanmada ise duyguların yok sayılmasının aksine abartılı şekilde yaşanması söz konusudur. Burada çocuğun amacı, ona her zaman tutarsız etkileşimler veren bakım vereninin dikkatini çekebilmektir. Son olarak güvensiz ve dezorganize bağlanmada ise çocuk bakım vereni ile etkileşim kurmaya çalışsa da arada hep bir mesafe bulunmaktadır. Bağlanma teorileri değerlendirildiğinde görülmektedir ki sağlıklı, güvensiz bağlanan bireyde psikopatoloji ortaya çıkma ihtimali oldukça yüksektir.

Kendilik kuramı ise, Psikanalitik bir yaklaşımdır. Bu kurama göre önemli olan bireyin kendilik yapısıdır. Kendiliğin gelişimi de kişinin kendilik nesnesiyle yani diğer insanlara ihtiyacının karşılanmasıyla oluşmaktadır. Bu yüzden bebeğin kendilik nesnesiyle arasındaki ilişki onun psikolojik gelişimini etkilemektedir. Bu kurama göre birey, dünyaya geldiğinde dağınık ve parçalanmış zihinsel imajlara sahiptir ve daha sonra kendilik nesnesi ile kurduğu ilişkiyle daha bütüncül bir kendilik yaratmaktadır. Burada bahsedilen “kendilik nesnesi” ilk olarak anne ve babadır. Anne ve baba çocuğun kaygısını dindirmekte, ona varlığından haz aldıklarını göstererek bütünlüğünün oluşmasını sağlamaktadırlar. Bununla beraber arada bir travma yaratmayacak derecede hayal kırıklıklarıyla çocuğun bazı şeyleri kendi kendine başarmasını sağlayarak kendisine güvenmesi için yardımcı olmaktadır. Bu travma yaratmayan hayal kırıklıkları aslında kişiyi en çok geliştiren noktalardır. Bunların sonucunda çocuk kendiliğini ve kendilik nesnelerini bütünleştirerek kişiliğini yapılandırmaya başlamaktadır. Bebek yavaş yavaş kendi duygularını kontrol etmeyi, kendisini yetiştirmeyi öğrenmektedir (Özdemir ve diğ., 2012).

Beş faktör kişilik kuramı, 1985 yılında Costa ve McCrae tarafından geliştirilmiştir (Çiçek ve Aknar, 2019). Bu kuram, insanlar arasındaki kişisel farklılıkların evrensel olduğunu ve bu farklılıkların tüm dillerde ifade edildiğini öne sürer. Dilimize kelimeler aracılığıyla yansıyan bu kişilik farklılıkları, kişiliği sınıflandırmak için bir temel oluşturur (Tatlıoğlu, 2014). Beş faktör kişilik kuramı, kişiliği beş ana boyutta ele alır: dışadönüklük, uyumluluk, sorumluluk, duygusal denge ve deneyime açıklık (McCrae ve Sutin, 2018).

Dışadönüklük boyutu, bireylerin enerjilerini dışa vurma eğilimleriyle ilişkilidir (Chauvin ve diğ., 2007). Dışadönük bireyler genellikle daha sosyal, girişken ve hareketli olurlar (Smith ve diğ., 2019). Bu kişiler, sosyal ilişkilerini güçlendirme, çeşitli aktivitelerde yer alma, insanlarla yakın bağlar kurma ve daha mutlu hissetme gereksinimi duyarlar ve bu gereksinim, daha az dışa dönük bireylere göre daha belirgindir (Costa ve McCrae, 1992). Baranczuk (2019), kendini dışadönük olarak tanımlayan kişilerin stresle başa çıkma yöntemlerini daha etkili kullandıklarını belirtmektedir. Buna karşılık, içedönük bireyler ise daha çekingen, içine kapanık ve mesafeli olma eğilimindedirler (McCrae ve John, 1992).

Uyumluluk kişilik boyutu, bireylerin çevresindeki insanlara yardım etmekten memnuniyet duyması, merhametli olması ve başkalarının da kendilerine fedakârlık göstereceğine inanması ile karakterizedir (Rothmann ve Coetzer, 2003). Bu kişiler, kişilerarası ilişkilerinde içten ve naziktirler, iş birliğini ve ortak çalışmayı tercih ederler (Develioğlu ve Tekin, 2013). Uyumluluk, beş alt boyuttan oluşur: sadakat, doğruluk, yeniliklere açıklık, özveri ve tevazu (McCrae ve John, 1992). Bu boyutta yüksek puan alan bireyler genellikle arkadaş canlısı, dürüst, fedakâr ve iyi kalplidir. Buna karşın, düşük puan alan bireyler merhametsiz, öfkeli ve iş birliğine yanaşmayan bir tutum sergileyebilirler (McCrae ve Costa, 2003).

Sorumluluk kişilik boyutu, bireylerin kendilerini kontrol edebilme ve görevlerini düzenleme yetenekleri ile tanımlanır (Barrick ve Mount, 1993). Bu boyut, aynı zamanda yoğun çaba göstererek çalışma, ısrarcı olma, zorluklara rağmen pes etmeme, görevleri eksiksiz tamamlama ve her detaya dikkat etme gibi özelliklerle de karakterizedir. Bu kişilik özelliği baskın olan bireyler, hızlı bir şekilde organize olabilen, tüm işlerini planlayabilen ve istikrarlı bir şekilde hareket edebilen kişilerdir (Bal ve Balcı, 2020). Ancak, sorumluluk boyutuyla ilgili yapılan araştırmalar, bu özelliklerin her zaman olumlu olmadığını, bazen de bireysel gelişimi engelleyebileceğini göstermektedir (Somer, Korkmaz ve Tatar, 2002). Çünkü aşırı titizlik ve her detaya dikkat etme eğilimi, insanların yaşamlarını zorlaştırabilir (Bitlisli ve diğ., 2013).

Duygusal denge boyutu, kişinin hem olumlu hem de olumsuz duygularını yansıtma kapasitesi ile tanımlanır (Parlak ve Sazkaya, 2018). Literatürde, bu boyutun olumsuz yönü nörotisizm veya duygusal dengesizlik olarak adlandırılır (Oshio ve diğ., 2018). Nörotisizm, kızgınlık, suçluluk, iğrenme, utanç, keder ve korku gibi olumsuz duygularla ifade edilir (Rothmann ve Coetzer, 2003). Bu kişilik özelliği baskın olan bireyler, uzun süre boyunca negatif duygular yaşar ve stresli durumlarla başa çıkmada zorluk çekerler (Bruck ve Allen, 2003). Nörotisizm puanı yüksek olan kişiler genellikle kaygılı, özgüvensiz ve içe döndüktür; duygusal dalgalanmaları sıkça yaşarlar. Düşük puan alanlar ise özgüvenli, dışa dönük, sakin ve duygusal

açından istikrarlıdır (Gunkel vd., 2010). Ayrıca, nörotisizmin yüksek olması, bazı ruhsal rahatsızlıklar için risk faktörü oluşturur.

Deneyime açıklık boyutu, geniş bir hayal gücü, entelektüel merak, duygusal hassasiyet, farklı fikirlere açıklık ve çeşitli seçimler yapma yeteneği gibi özellikleri içerir (Barrick ve Mount, 1991). Bu boyutun tanımlanması zor olup, bazı kaynaklarda zekâ olarak geçse de genellikle kültür veya deneyime açıklık terimleri tercih edilmektedir (McCrae ve Costa, 2003;). Bu kişilik özelliğine sahip bireyler, rutin işlerden kaçınır ve yeni şeyler keşfetmeyi severler. Hayal dünyaları geniştir ve hoşlarına giden her şeye ilgi duyarlar (McCrae ve John, 1992). Deneyime açık olmayan bireyler ise yeniliklere kapalı ve daha geleneksel bir bakış açısına sahip olma eğilimindedirler (Mulyanegara ve diğ., 2009).

Myers-Briggs Tip Göstergesi ise, (MBTI) 1920'lerde Isabel Myers-Briggs ve Katherine Briggs tarafından Carl Jung'un psikolojik tipleri temel alınarak tasarlanmıştır. Teorinin genel amaçları, başkalarını ve kişinin kendisini incelemesi ve geliştirmesini içerir. Jung insanların dört temel tercihleri olduğunu ve bu tercihlerin (enerji verme, katılma, karar verme, yaşama) her biri için iki karşıt davranışsal özellik bulunduğu önermesine dayanır (Kennedy ve Kennedy 2004).

Myers-Briggs testi genellikle 15-20 dakikada tamamlanabilen bir öz-değerlendirme anketi aracılığıyla insan tercihlerinin dört farklı boyutunu ölçmektedir. İlk boyut dışadönüklüğe karşı içedönüklüktür. Dışadönüklük, enerjiyi dış dünyadan veya akranlardan, faaliyetlerden ve nesnelere aldığını, içe dönüklük ise enerjiyi kişinin iç dünyasındaki fikirlerden, duygulardan ve izlenimlerden aldığını gösterir. İkinci boyut algılamaya karşı sezgidir. Algılama, beş duyu aracılığıyla doğrudan algılanan bilgilere dikkat etme ve gerçekte var olana odaklanmayı, sezgi ise "altıncı his" yoluyla alınan bilgilere dikkat etme ve gerçekte var olandan ziyade neyin olabileceğini veya olabileceğini fark etmeyi temsil eder. Karar verme tercihleri için üçüncü boyut ise düşünmeye karşı hissetmedir. Düşünme tercihi olan kişiler kararlarını mantıksal ve nesnel bir şekilde vermek için bilgiyi organize etme ve yapılandırma eğilimindeyken, hissetme tercihi olan kişiler kararlarını kişisel, değer odaklı bir şekilde vermek için bilgiyi düzenleme ve yapılandırma tercihiyle ilgilidir. Son boyut kişinin hayatını nasıl yaşamayı sevdiğiyi ilgili olan algılamaya karşı yargılamadır. Yargılama, planlı ve organize bir hayat yaşamakla ilgili iken algılama ise daha spontane, esnek ve yeni fikirlere açık olduklarını ifade eder. İnsanlar bu sekiz özelliğin hepsini kullansa da dört temel tercihin genellikle her birinden yalnızca bir tanesi tercih edilir. Bu dört tercihin birleşimi bir psikolojik tip (örneğin, İçe Dönük-Sezgisel-Düşünen-Yargılayan) ortaya çıkarır (Kennedy, Kennedy 2004).

2.7. Makyavelizm

Makyavelizm 1469-1527 yıllarında İtalyan siyasetçi ve yazar olan Niccolo Machiavelli'ye ait olan bir düşünce tarzı olarak ilerlemiştir. Nicolla Machiavelli'nin "Prens" adlı eserinde bahsettiği davranış özelliklerinin incelenmesi ile literatüre giren makyavelizm kavramı, ilişkilerde kişilerin amaçlarına ulaşabilmek için kullandıkları her türlü stratejileri ve kullandıkları yolları belirtmektedir. Makyavelci denildiğinde akıllara gelen en temel strateji, "amaca giden her yol mübahtır" düşünce tarzı olmuştur. Niccola Machiavelli, eserinde bu gibi stratejik ilişkileri siyasi hayatından ve siyasi ilişkilerden ilerleyerek ortaya koymuştur. Toplulukların yönetimleri esnasında siyasilerin ilişkilerinde çıkarları doğrultusunda neler yapılabileceğinden söz etmiştir. İtalya'nın Floransa kentinde iktidardaki Medici ailesinin siyasi danışmanı olarak görev yapan Niccola Machiavelli, kendi döneminin siyasi boyutlarını kitabın içeriğine aktarması ile gelecek kuşak için siyasi kontrolün sürdürülmesiyle alakalı birtakım öğütlerde bulunmuştur. Tavsiyelerinin aslında; "amaç araçları haklı çıkarır" fikrini önde gelmektedir. Bu bağlamda siyasi iktidarın sağlanması için istismar ya da kötülük yapıyor olması önemli değil ahlaki gerçekler siyasetin normları olamaz. Ahlaken iyi bir insan olmak şart değil siyaseten iyi bir insan gibi görünmek şarttır. Hükümdarın taklitçi ve iki yüzlü olabilmesini dile getirmektedir, çünkü Makyaveli her daim hükümdarların kandırılabilir insanlar bulacağından söz etmiştir (Kesgin, 2015). Niccola Machiavelli bir yöneticinin bir siyasinin pohpohlama ve yalan söyleme gibi manipülatif kişilerarası stratejiler de dahil olmak üzere her türlü taktiğe açık olması, bu yöndeki ilişkileri yetenek olarak görüp kullanılması gerektiğini, bu yeteneklerin olmaması durumunda ise kurnazlığı ile sahip olabileceğini öne sürmüştür (Machiavelli, 2006). Çünkü iktidarlığın kısa sürebileceğinden dolayı başarıyı çabuk elde edilebilmesi için bu yetenekleri kullanılması gerektiğini bildirmiştir. Machiavelli'ye göre, amaca ulaşmak için yetenek en gerekli özelliktir (akt; Kesgin, 2015). Bu bağlamda Machiavelli'nin hile ve aldatmayı icat eden kişi değil, bu ikisini sistemli bir şekilde düzenleyen kişi olduğunu söylemek yanlış olmaz.

Makyavelizm, başkalarını manipüle etme, uyanıklık ve kötü niyet gibi olumsuz özellikler taşıyan bir kişilik özelliği olarak tanımlanır (akt; Aybar, 2022). Makyavelizm, narsisizm veya psikopati gibi klinik anlamda bir kişilik bozukluğu olarak sınıflandırılmaz (Saltoğlu ve Irak, 2020). Bu özellik, belirli bir felsefi temele dayanır ve farklı bir etiyoolojiye sahiptir (Furnham ve diğ., 2013). Christie ve Geis (1970), Makyavelizm kavramını inceleyen ilk psikologlar olarak kabul edilirler (Wilson vd., 1996). Makyavelizm, hedeflere ulaşmak için siyasi, güçlü ve cazip eylemleri kabul eden bir sosyal etki alanıdır (akt.; Güney ve Mandacı, 2009). Bu

perspektifte, Makyavelist bireyler, hedeflerine ulaşmak ve kendi çıkarlarını maksimize etmek için her türlü yöntemi kullanmaya meyillidirler (Özsoy ve Ardıç, 2017).

Makyavelizm, bireyin kendi çıkarlarını ön planda tuttuğu, başkalarını aldatma ve manipüle etme eğiliminde olduğu kişilerarası iletişim ve davranış stratejileri olarak tanımlanabilir (Talak, 2022). Bu kişilik özelliklerine sahip bireyler, genellikle kişisel hedeflerine ulaşmak için manipülatif davranışlar sergilerler (Demirtaş ve Biçkes, 2014). Makyavelizm, bireylerin diğer insanları manipüle etme ve kendi çıkarları doğrultusunda davranma eğilimlerini ifade etmektedir. Makyavelist bireyler, diğer insanları manipüle ederek onlardan fayda sağlar ve bu şekilde hedefledikleri başarıya ulaşırlar. Bu dinamiklere sahip bireyler, kişisel amaçlarına ulaşmak için manipülatif ve ikna edici eylemlerde bulunurlar (Aybar, 2022). Makyavelizm düzeyi yüksek olan kişiler, başkalarını etkileme konusunda yetenekli, ahlaki değerlere önem vermeyen, duygusal olarak yetersiz, güven sorunları yaşayan, bireyselci bir dünya görüşüne sahip ve diğer insanları sömüren bireyler olarak karşımıza çıkar (Gürlek, 2022).

2.8. Makyavelist Kişilik Özellikleri

Makyavelizm, manipülatif davranışlar, stratejik düşünce ve insan doğasına yönelik bir şüphecilik gibi karmaşık kişilik özelliklerini ifade eden psikolojik bir yapıdır. Makyavelist bireyler, genellikle kendi çıkarlarını önceliklendirir ve hedeflerine ulaşmak için manipülasyon ve aldatmayı tereddütsüz bir şekilde kullanırlar (Christie ve Geis, 1970). Manipülatif davranış, makyavelistlerin sosyal etkileşimlerde kullanmayı tercih ettikleri önemli bir stratejidir. Bu bireyler, yüksek düzeyde sosyal zeka ve empati yeteneğiyle donatılmıştır ve bu yetenekleri, sosyal ilişkilerde güç kazanmak ve diğerlerini kontrol altında tutmak için kullanırlar (Jones ve Paulhus, 2011). Aldatma ve manipülasyon, makyavelist bireylerin sosyal çevrelerindeki dinamikleri anlamalarını ve istedikleri sonuçları elde etmelerini sağlar. Bu taktikler, karar alma süreçlerinde ve günlük etkileşimlerde etkili olmalarını sağlar, çünkü makyavelistler stratejik düşünceyi benimseyerek eylemlerinin potansiyel faydalarını ve maliyetlerini dikkatlice değerlendirirler (Wilson ve diğerleri, 1996). Stratejik düşünce, makyavelist bireylerin eylemlerini planlama ve durumsal bağlamı değerlendirme yeteneklerini ifade eder. Bu kişiler, her durumu analiz eder ve eylemlerini avantajlarını maksimize etmek ve olası riskleri minimize etmek için stratejik bir şekilde planlarlar (Jones ve Paulhus, 2011).

Makyavelizm, manipülatif davranışlar, stratejik düşünce ve insan doğasına yönelik bir şüphecilik gibi karmaşık kişilik özelliklerini ifade eder. Makyavelist bireyler, genellikle insanların temel olarak kendi çıkarları tarafından yönlendirildiğine inanarak diğer insanlara

şüpheyle yaklaşırlar (Christie ve Geis, 1970). Bu şüphencilik, onların sosyal etkileşimlerini derinden etkiler ve başkalarının niyetlerine karşı kuşkulu olmalarına ve manipülatif davranışlara daha yatkın olmalarına neden olabilir. Makyavelist özellikler, bireyler arasında farklı derecelerde görülebilir. Bazı kişiler zaman zaman makyavelist eğilimler sergilerken, diğerleri daha belirgin ve aşırı makyavelist özelliklere sahip olabilir ve manipülatif veya sömürücü davranışlar sergileyebilirler (Jonason ve Webster, 2010). Makyavelizm üzerine yapılan araştırmalar, bu kişilik yapısının gelişiminde rol oynayan çeşitli faktörleri incelemektedir. Örneğin, bireyin çevresel etkileri, yaşam deneyimleri ve kişisel değerler, makyavelist eğilimlerin güçlenmesinde veya zayıflamasında önemli bir rol oynayabilir. Ayrıca, makyavelist davranışların çeşitli sosyal ve iş ortamlarında nasıl tezahür ettiği ve bu davranışların uzun vadeli sonuçları da araştırma konuları arasındadır. Makyavelist özelliklerin belirlenmesi ve ölçülmesi, genellikle psikolojik testler ve anketler aracılığıyla yapılır. Bu özelliklerin çeşitli boyutlarının anlaşılması ve hangi durumlarda daha baskın hale geldiğinin belirlenmesi, kişilik psikolojisi açısından önemli bir araştırma alanını oluşturur.

2.9. Makyavelizm Türleri

Machiavelli'nin görüşlerinden hareketle kişilerin makyavelist özelliklerini ölçmek için Christie ve Geis ölçek geliştirmişler ve kişileri yüksek makyavelist ve düşük makyavelist olarak ikiye ayırmışlardır. Yüksek makyavelist kişiler, sosyal baskılardan etkilenmez, etraflarındaki kişileri yalan söyleyerek yanıltırken hiç pişmanlık duymaz ve pazarlık yeteneği yüksek kişilerdir. Düşük makyavelist kişiler ise duygusal zekâsı yüksek, sıcakkanlı, iş birliğine yatkın ve fedakâr olarak nitelenmektedir.

Christie ve Geis' in çalışmalarında faktör güvenilirliğinin tam olarak kanıtlanmamış olması sebebi ile Dahling ve arkadaşları tarafından yeni bir ölçek geliştirilmiştir (Ülbeği, 2016). Hem dünyada hem de Türkiye'de güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları yapılan bu ölçeğin faktör analizi sonucunda ise 4 adet faktör ortaya çıkmıştır.

Ahlaki Yoksunluk: Ahlaki yoksunluk kavramı, bireylerin toplumsal normlardan sapma eğiliminde olduğu ve etik olmayan davranışlara yönelebildikleri bir durumu ifade eder. Özellikle makyavelist kişilik özellikleri taşıyan bireyler, bu tür davranışlara daha yatkın olabilirler. Makyavelistler, genellikle hile yapma, yalan söyleme ve başkalarını kendi çıkarları için manipüle etme gibi yöntemlere başvurabilirler (Murat, 2017). Niccolò Machiavelli'nin politik liderlik ve güç odaklı yaklaşımlarını temsil eden makyavelizm, bireylerin pragmatizm ve kendini koruma dürtüsüyle hareket ettiği bir perspektifi ifade eder.

Güvensizlik: Makyavelist kişilik özellikleri taşıyan bireylerin, çevreleri tarafından güvenilir olarak görülmediği ve aynı zamanda kendilerinin de çevrelerindeki bireylere güvenmediği gözlemlenmektedir (Roseboom ve diğerleri, 2016). Bu karşılıklı güvensizlik durumu, bireylerde içe kapanma eğilimine ve şüpheli bir tutuma yol açabilir (Özler ve Mercan, 2010). Makyavelistlerin çevreleri tarafından güvenilir bulunmamalarının temelinde, kendi çıkarları doğrultusunda hareket ettikleri ve etraflarındakileri manipüle etme eğilimleri yatmaktadır. Bu durum, bireyler arasında sağlıklı iletişim ve işbirliği zemininin oluşmasını zorlaştırabilir

Kontrol Arzusu: Makyavelist kişilik özellikleri taşıyan bireylerin, duygularını kontrol etme ve çevrelerindeki diğer bireyleri etkileme yeteneklerinin oldukça gelişmiş olduğu gözlemlenmektedir. Yüksek makyavelist kişiler, genellikle olayları ve çevrelerindeki bireyleri kontrol altına alma ve kontrol altında tutma eğilimindedirler (Özsoy, 2017). Makyavelistlerin bu kontrol arzusu, genellikle kendi çıkarlarını koruma, güç kazanma ve sosyal etki sağlama amacına dayanır. Bu bireyler, sosyal ilişkilerinde stratejik davranışlar sergileyerek diğerlerini manipüle etme ve kendi hedeflerini gerçekleştirme konusunda becerikli olabilirler. Bu yetenekleri, iş yaşamında liderlik rollerinde veya kişisel ilişkilerde avantaj sağlamak için kullanabilirler.

Statü Arzusu: Statü, bireylerin toplum içindeki konumunu ve güçlerini ifade eden önemli bir kavramdır (Sungur, 2017). Makyavelist kişilik özellikleri taşıyan bireyler, genellikle kendi amaçları doğrultusunda hareket ederken çevrelerindeki bireyleri kontrol altında tutmak için statü elde etmeye ve bu statünün sunduğu gücü kullanmaya eğilimlidirler. Makyavelistlerin statüye yönelik arzusu, genellikle sosyal etki sağlama, liderlik rolü üstlenme ve kendi çıkarlarını koruma amacına dayanır. Bu kişiler, çevrelerindeki ilişkileri ve olayları stratejik bir şekilde yöneterek, kendi hedeflerini gerçekleştirmeye çalışırlar. Statü ve güç, makyavelist bireyler için önemli araçlardır ve bu araçları kullanarak sosyal çevrelerinde etkili olmaya çalışırlar.

Makyavelizm, manipülatif ve stratejik davranışlar içeren çok boyutlu bir kavramdır. Araştırmacılar, bu kişilik özelliği ile ilişkilendirilen farklı türleri veya boyutları tanımlamışlardır. Makyavelizmin yaygın olarak tartışılan bazı türleri:

Stratejik makyavelizm kavramı, bireylerin durumsal bağlamları analiz etme yeteneği ve bu analizler doğrultusunda stratejik kararlar alabilme kabiliyetini ifade eder. McHoskey'in (2001) ifade ettiği gibi, stratejik makyavelistler, çevrelerindeki durumları dikkatlice değerlendirirler ve olası sonuçları öngörebilme yetilerini kullanarak hareket ederler. Bu süreçte, kişisel

kazançlarını maksimize etmek ve olası riskleri minimize etmek amacıyla hesaplı seçimler yaparlar. Stratejik makyavelistlerin bu yetenekleri, karar alma süreçlerinde ve sosyal etkileşimlerde avantaj sağlamalarını mümkün kılar. Bu kişiler genellikle hedeflerine ulaşmak için etkili planlama yaparlar ve çeşitli senaryoları değerlendirerek en uygun stratejiyi belirlerler. Bu süreçte, sosyal zeka ve empati yetenekleriyle birlikte, manipülatif davranışlarını da kullanabilirler.

Manipülatif Makyavelizm: Manipülatif makyavelizm kavramı, bireylerin başkalarını etkilemek ve kontrol etmek için çeşitli stratejiler kullanma eğilimini ifade eder. Jones ve Paulhus'un (2011) ifade ettiği gibi, manipülatif makyavelistler, iltifat, aldatma, cazibe gibi sosyal ve duygusal manipülasyon tekniklerini ustalıkla kullanarak çevrelerindeki insanları etkilerler. Bu kişiler genellikle karşılarındaki kişilerin duygusal veya sosyal zayıf noktalarını hedef alarak manipülasyon yapabilirler. Örneğin, iltifatlarla karşılarındaki kişilerin güvenini kazanabilir, aldatma yoluyla kendi çıkarlarını koruyabilir veya cazibe kullanarak karşı tarafı istedikleri yönde yönlendirebilirler. Bu taktikler, manipülatif makyavelistlerin sosyal ilişkilerde kontrolü ellerinde tutmalarını sağlar. Manipülatif makyavelistlerin bu tür davranışları, genellikle kısa vadeli hedeflere ulaşmak ve kişisel çıkarlarını maksimize etmek amacıyla kullanılır. Ancak, uzun vadede bu tür manipülasyonlar sosyal ilişkilerde güven kaybına ve çatışmalara yol açabilir (Jones ve Paulhus, 2011).

Sömürücü Makyavelizm: Sömürücü makyavelistler, kendi çıkarlarını önceliklendirme ve hedeflerine ulaşma konusunda başkalarını manipüle etmeye ve sömürmeye istekli olan bireyleri ifade eder. Jonason ve Webster (2010) tarafından açıklanan bu kavram, makyavelizm spektrumunda daha aşırı bir noktada yer alır. Bu kişiler genellikle karşılarındaki bireyleri kullanarak, onların zayıf noktalarını veya ihtiyaçlarını sömürerek kendi amaçlarına ulaşmaya çalışırlar. Örneğin, duygusal manipülasyon, aldatma, tehdit veya fiziksel avantajları kullanarak diğer insanları kontrol altına alabilir veya istedikleri sonuçları elde edebilirler. Sömürücü makyavelistler genellikle empati eksikliği gösterirler ve başkalarının duygusal veya fiziksel zarar görmesinden kaçınmazlar. Bu tür davranışlar genellikle uzun vadeli sosyal ve kişisel ilişkilerde güven kaybına ve çatışmalara yol açabilir. Sömürücü makyavelizm üzerine yapılan araştırmalar, bu kişilik özelliğinin gelişiminde rol oynayan çeşitli faktörleri inceleyerek, bu tür davranışların nasıl ortaya çıktığını ve etkilediğini anlamaya çalışır.

Soğuk Makyavelizm: Makyavelist bireylerin duygusal sıcaklık eksikliği ve empati yoksunu doğası üzerine yapılan araştırmalar, bu kişilerin genellikle duygusal anlamda soğuk ve başkalarının duygularını önemsemediklerini ortaya koymaktadır. Jakobwitz ve Egan'ın (2006)

ifade ettiği gibi, bu durum "soğuk makyavelizm" olarak tanımlanabilir. Soğuk makyavelistler, karar alma süreçlerinde mantıklı düşünmeyi ve kendi çıkarlarını korumayı öncelik olarak görürler. Empati veya duygusal bağ kurma yetenekleri genellikle zayıftır ve sosyal ilişkilerde duygusal tepkisizlik sergileyebilirler. Bu durum, başkalarının duygusal veya fiziksel ihtiyaçlarına duyarsız kalmalarına ve manipülatif davranışlar göstermelerine yol açabilir. Soğuk makyavelistlerin bu tür özellikleri, genellikle iş dünyası, politika veya diğer rekabetçi ortamlarda avantaj sağlamalarını mümkün kılar. Ancak uzun vadede, bu tür kişilik özellikleri, kişisel ilişkilerde güven sorunlarına ve sosyal izolasyona neden olabilir.

2.10. Makyavelizm ile ilgili Araştırmalar

Araştırmalar, Makyavelist bireylerin gerçek doğalarını uzun süre gizleyebildiklerini ve istismar edici, fırsatçı ve aldatıcı özelliklerinin ortaya çıkmasıyla farklı bir ortama geçtiklerini göstermektedir (Wilson ve diğ., 1996). Ayrıca, Makyavelist davranış özellikleri yüksek olan bireylerin, düşük olanlara göre yardım etme eğilimlerinin daha az olduğu belirtilmiştir (Dahling ve diğ., 2009). Bazı araştırmacılar, Makyavelizm ve psikopati arasında kavramsal benzerlikler olduğunu öne sürmektedir. Olumsuz duygulara yönelik empatik tepkiler verme konusundaki bir araştırmada, Makyavelist özellikler ile birincil ve ikincil psikopati özellikleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu alışmada, Makyavelist bireylerin olumsuz duygu içeriklerine karşı olumlu tepkiler verdikleri, yani empatik tepkiler göstermedikleri saptanmıştır. Benzer sonuçlar, psikopati özellikleri gösteren katılımcılarda da gözlenmiştir (Mealey, 1995).

Psikopati özellikleri gösteren suçlu ve hükümlü kişilerin çeşitli özelliklerini karşılaştıran bir çalışmanın sonuçları, yüksek psikopati özellikleri ile empati eksikliği arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Psikopati özelliklerine benzer şekilde, makyavelist bireyler için empati gibi geleneksel ahlaki değerler önemli değildir. Bu bireyler, başkalarıyla duygusal bağ kurmaktan kaçınır, yüzeysel ve manipülatif davranışlar sergilerler. Makyavelizm özellikleri yüksek kişiler, empati yerine başkalarını sömürme ve onları amaçlarına ulaşmak için bir araç olarak görme eğilimindedirler. Nitekim, araştırmalar da bu durumu desteklemektedir; Makyavelizm ile empati arasında negatif korelasyonlar bulunmuştur (Austin ve diğ., 2007). Dahling vd.'nin (2009) geliştirdiği Makyavelizm ölçeği, Ülbeği (2016) tarafından Türkçeye uyarlanmış ve geçerlilik ve güvenilirliği test edilmiştir. Ölçek, "ahlaki yoksunluk", "diğerlerine güvensizlik", "kontrol arzusu" ve "statü arzusu" olmak üzere dört alt boyuttan oluşmaktadır.

Son yıllarda yapılan araştırmalar, makyavelizm konusunu özellikle iş etiği, pazarlama ve örgüt davranışları bağlamında ele almıştır. Örneğin, bir araştırma örgütlerde etik olmayan davranışlar ile makyavelizm arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulmuştur (Vezir, 2017). Benzer şekilde, pazarlama alanındaki çalışmalar, satış temsilcilerinin makyavelci özelliklerinin sıklıkla bulunduğunu göstermektedir (Tekin, 2017).

Nelson ve Quick'in (2005:173) muhasebe denetçileri üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada, sorumluluk algısı ile Makyavelizm arasındaki ilişki incelenmiştir. Anket yönteminin kullanıldığı çalışmada, söz konusu ilişkinin pozitif yönde ve anlamlı düzeyde olduğu sonucuna

ulaşmıştır. Çalışmada, sorumluluğu artan denetçilerin sorumluluklarıyla ilgili olarak daha aktif ve etrafındakileri de bu yönde etkilediklerinden söz edilmiş, bu davranışın da Makyavelist eğilimleri arttırdığı yorumunda bulunulmuştur.

Kroger ve diğerleri, (2015), Makyavelist kişilik özelliğini tanıtmaya ve Makyavelizmden nasıl faydalanabileceği ile ilgili yaptıkları çalışmada, örgütlerde Makyavelist kişilerin potansiyellerini sergilemeleri ve yeteneklerini doğru yerlerde kullanmaları için yeterli düzeyde Makyavelist düşünceye sahip olmaları gerektiğini tespit etmişlerdir. Bunun sağlanmadığı durumda, Makyavelistlerin örgüte zarar vereceği ifade edilmiştir. Bunun yanında Makyavelist kişilerin tekdüze bir yönetim anlayışından ziyade değişen koşullara göre hareket edebilen yönetimlerde örgüte daha fazla katkı sağladıkları ortaya konmuştur.

Dahling ve diğ., (2009) yaptıkları çalışmada, Makyavelist eğilimler ile işten tatmin olma durumu arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmada, yüksek Makyavelist eğilime sahip olanlarda işten tatmin olma düzeyinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun nedeni olarak, yüksek Makyavelistlerin diğer çalışanlar üzerinde daha fazla kontrole sahip olma istekleri ve örgütte daha fazla ödüle sahip olmak istemeleridir.

Makyavelizm ile demografik özellikler arasındaki ilişkinin tespitine yönelik yapılan çalışmalarda, kadınların erkeklere kıyasla daha düşük düzeyde Makyavelist eğilime sahip olduğu aktarılmıştır (Wilson ve diğ., 1998). Bunun yanında eğitim düzeyi arttıkça Makyavelist eğilimin de arttığı dile getirilmiştir (Liu, 2008).

Yıldız ve Erdoğan (1998:421) yaptıkları çalışmada rekabetçi kültürlerde Makyavelist davranma eğilimlerinin yüksek olduğunu dile getirmişlerdir. İş birlikçi ve kolektivist anlayışın hâkim olduğu ülkemizde ise orta kademe yöneticilerinde Makyavelist eğilimlerin düşük olduğu kaydedilmiştir.

Makyavelizm ile kişilik tarzı arasındaki ilişkiye dönük yapılan çalışmalarda ise Makyavelist eğilim gösteren kişilerde çevreleri üzerinde daha çok “kişisel kontrol” uyguladıkları ve daha çok “kişisel risk” aldıkları tespit edilmiştir (Rim, 1966). Bunun yanında bu tür kişilerin önce düşünüp sonra eyleme geçtiği, Makyavelist eğilimi düşük olanların ise önce eylemi gerçekleştirdiği sonrasında ise ne düşünmüş olduklarını anlamaya çalıştıkları tespit edilmiştir (Özler ve Mercan, 2010). Austin ve diğ., (2007) yaptıkları çalışmada ise Makyavelist kişilerin yumuşak başlılık ve sorumluluk ile ters yönde, duygusal dengesizlik ile doğrusal yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Sabur (2011)'un çalışmasında, Makyavelist kişilik özelliklerinin muhasebe denetimindeki yeri ve denetçi davranışları üzerinde herhangi bir etkisinin olup olmadığı incelenmiştir. Çalışmada elde edilen sonuçlarda, sorumluluk algısının denetçi para aşkı, Makyavelizm algısı üzerinde pozitif yönde; hile düzeyi algısı üzerinde ise anlamlı bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Çalışmada elde edilen bir diğer sonuçta, Makyavelizmin hile düzeyi algısı üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu, kötü şöhret algısı üzerinde ise anlamlı bir etkisinin olmadığıdır.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırma deseni, araştırmanın örnekleme, veri toplama yöntemleri ve veri analiz sürecine yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Deseni

Araştırma deseni; araştırma problemini çözmek ve hipotezleri test ederek sonuca ulaşmak amacıyla en uygun yöntemi seçerek bir plan geliştirmektir (Horzum ve diğ., 2016).

Spor Bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrenciler ile gerçekleştirilen bu araştırmada kesitsel tarama modelinden yararlanılmıştır. Bu model, evren hakkında genel bir kaniya ulaşmak için geçmişte veya halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeye yönelik olarak belli zaman diliminde evrenin tümü ya da ondan alınan bir grup örneklemin kendi koşulları içerisinde ve olduğu gibi tanımlanmasıdır (Karasar, 2017).

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini spor bilimleri fakültelerinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklemini ise, araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden toplam 394 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında yer alan, 18 yaşından küçük olanların ailelerinden veli izin onayı, 18 yaş üzerinde olanlardan ise gönüllü katılım formu alınmıştır. Veriler Google formlar kullanarak sanal ortamda toplanmıştır.

Tablo 1. Üniversite öğrencilerinin demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

		f	%
Cinsiyet	Erkek	220	55,8
	Kadın	174	44,2
Sınıf	1. sınıf	106	26,9
	2. sınıf	109	27,7
	3. sınıf	97	24,6
	4. sınıf	82	20,8
Psikolojik destek alma durumu	Evet	117	29,7
	Hayır	277	70,3
Lisanslı sporcu olma durumu	Evet	320	81,2
	Hayır	74	18,8
Toplam		394	100,0

Araştırmaya %55,8'i erkek, %44,2'si kadın olmak üzere toplam 394 üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yaşları en düşük 19, en yüksek 25 olmak üzere ortalama $21,18 \pm 1,79$ 'dur. Üniversite öğrencilerinin %26,9'u 1. sınıf, %27,7'si 2. sınıf, %24,6'sı 3. sınıf ve %20,8'i 4. sınıftadır. Üniversite öğrencilerinin %70,3'ü daha önce psikolojik destek almadığını, %29,7'si ise psikolojik destek aldığını bildirmiştir. Ayrıca üniversite öğrencilerinin %81,2'si lisanslı sporcudur.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veriler Google formlar aracılığıyla toplanmıştır. Çalışma kapsamında Kullanılan ölçeğin açıklamasına ise aşağıda yer verilmiştir.

Bu araştırmada, Christie ve Geis'in (1970) geliştirdiği MACH IV ölçeği kullanılarak katılımcıların Makyavelizm düzeyleri ölçülmüştür. Ölçekte toplam 20 ifade bulunmakta olup, katılımcılardan her bir ifade için "kesinlikle katılmıyorum" ile "kesinlikle katılıyorum" arasında bir seçenek belirlemeleri istenmiştir. İlk 10 ifade (1-10. ifadeler), Makyavelist eğilimleri ölçerken, diğer 10 ifade (11-20. ifadeler) ise Makyavelist olmayan davranışları ölçmektedir. Her bir katılımcının puanı, verdiği cevaplara göre hesaplanmış olup, minimum puan 20, maksimum puan ise 100'dür. Bir katılımcının 60 ve üzeri puan alması, Makyavelist eğilime sahip olduğunu göstermektedir. Ölçeğin Türkçe uyarlaması Kavak (1999) tarafından yapılmış ve ölçeğin güvenilirlik katsayısı çalışmada 0,58 olarak belirlenmiştir.

Bu çalışmada ölçeğin toplam güvenilirlik katsayısı 0,65 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin güvenilirlik katsayıları ise; makyavelist olan davranışlar için 0,67 ve makyavelist olmayan davranışlar için 0,52'dir. Bu bağlamda üniversite öğrencilerinden elde edilen ölçek verilerinin kabul edilebilir güvenilirlik düzeyinde olduğu söylenilebilir. Ekolu ve Quainoo'a (2019) göre Cronbach's alpha katsayısı 0,5 değerinin altında ise düşük güvenilirlik, 0,5 ile 0,8 değerleri aralığında kabul edilebilir güvenilirlik ve 0,8 değerinin üzerinde ise yüksek güvenilirlik olarak değerlendirilebileceğini ifade etmiştir.

3.4. Verilerin Dağılımı

Araştırmada üniversite öğrencilerinden elde edilen verilerin analizi SPSS 26 programı aracılığıyla yapılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin öncelikle çarpıklık basıklık değerleri incelenerek bu değerlerin -1,55 ile +1,5 değerleri arasında yer aldığı, dolayısıyla normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Bu nedenle verilerin analizlerinde parametrik testler kullanılmıştır. Üniversite öğrencilerinin cinsiyet, psikolojik destek alma

durumu ve lisanslı sporcu olma durumlarına göre makyavelist eğilimlerinin karşılaştırılmasında bağımsız örneklem t testi, sınıf değişkenine göre makyavelist eğilimlerinin karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Bununla birlikte üniversite öğrencilerinin yaşları ile makyavelist eğilimleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu ilişkiyi incelemek için Pearson korelasyon analizinden yararlanılmıştır.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde araştırmanın verilerinden elde edilen bulgular yer almaktadır. Ayrıca yapılan diğer araştırmalarla karşılaştırmalı olarak bu çalışmada elde edilen bulgular tartışılmıştır.

Tablo 2. Üniversite öğrencilerinin makyavelist eğilimlerine ilişkin betimleyici istatistikler

	NN	Min.	Maks.	Ort.	SS	Çarpıklık	Basıklık
Makyavelist olan davranışlar	394	1,40	4,30	3,13	0,57	-0,084	-0,266
Makyavelist olmayan davranışlar	394	1,60	4,30	2,98	0,56	-0,025	-0,710

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin makyavelist olan davranışlar alt boyutunun ortalaması (3,13) makyavelist olmayan davranışlar alt boyutu ortalamasından (2,98) yüksek olduğu görülmektedir. Bu durumda araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin makyavelist olan davranışlarının daha yüksek olduğu söylenilebilir.

Ağralı-Ermiş (2019) tarafından beden eğitimi ve spor yüksekokullarında görev yapan akademisyenler ile gerçekleştirilen bir araştırmada, çalışma kapsamında yer alan akademisyenlerin makyavelizm düzeylerinin orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Duman (2023) tarafından antrenörler üzerinde gerçekleştirilen başka bir araştırmada da Ağralı-Ermiş (2019) tarafından yapılan araştırmada ulaşılan sonuna benzer olarak, antrenörlerin makyavelizm düzeylerinin orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Spor Bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrenciler ile gerçekleştirilen bu araştırma da ise, öğrencilerin makyavelizm eğilimlerinin yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda öğrenciler üzerinden elde edilen araştırma sonuçları ile, araştırmacılar tarafından yapılan araştırmalarda elde edilen bulguların benzerlik göstermediği söylenebilir. Araştırma kapsamında elde edilen bu bulgunun diğer araştırma sonuçları ile benzerlik göstermemesindeki temel sebebi olarak; bireylerin çevresel faktörlerden etkilenmesi, rekabetçi ortamların veya kişisel çıkarların ön planda olduğu sosyal dinamiklerin bu tür davranışları teşvik etmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Yapılan incelemelerin çoğunda Makyavelizm düzeyi fazla olan insanların ahlak dışı tutumlara karşı daha yatkın olduğu saptanmaktadır. Örneğin Makyavelistlerin adaletsiz gelir elde etme arzularının fazla olduğu (Mudrack ve diğ., 1999), veya telif imtiyazları ve hususi yaşamın mahremi mevzularındaki kanunları çiğnedikleri (Winter ve diğ., 2004) tespit edilmiştir. Bu duruma sebep olarak Makyavelist meyilleri fazla olan insanların normal ahlaki kurallara malik olmaktansa relativist ahlaki görüşü, yani koşullara göre değişkenlik gösteren kuralları seçmeleri gösterilmektedir (Richmond, 2001). Sonuç olarak Makyavelistlerin diğer insanların uyguladığı ahlak dışı tutumlara karşı daha hoşgörülü davrandıkları belirtilmektedir (Mudrack, 1993).

Tablo 3. Üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre makyavelist eğilimlerinin karşılaştırılması

		nN	Ort.	SS	t	p
Makyavelist olan davranışlar	Erkek	20	3,15	0,58	0,62	0,53
	Kadın	74	3,11	0,55		
Makyavelist olmayan davranışlar	Erkek	20	2,99	0,57	0,07	0,93
	Kadın	74	2,98	0,55		

Üniversite öğrencilerinin makyavelist eğilimlerinin cinsiyete göre bağımsız örneklem t testi kullanılarak karşılaştırılmasından elde edilen sonuçlar Tablo 3'te verilmiştir. Tablo 3 incelendiğinde; üniversite öğrencilerinin makyavelist olan davranışlar ve makyavelist olmayan davranışlar alt boyutlarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($p>0,05$).

Araştırma kapsamında elde edilen bu bulgu, kadın ve erkek öğrencilerin makyavelist olan ve olmayan davranışlarının benzer düzeyde olduğunu göstermektedir. Araştırma kapsamında elde edilen bu bulgu ile ilgili olarak, makyavelist eğilimlerin bireyin cinsiyetinden ziyade diğer sosyal veya kişisel faktörlere bağlı olabileceğini gösterdiği söylenebilir. Spor yöneticisi adaylarının makyavelizm düzeylerini cinsiyet değişkenine göre inceleyen, Üşümüş (2021), erkek spor yöneticisi adaylarının makyavelizm düzeylerinin kadın spor yöneticisi adaylarına oranla daha yüksek düzeyde olduğunu saptamıştır. Üşümüş (2021) tarafından elde edilen bu araştırma sonucu ile ilgili olarak tablo 3.2.'de yer alan puan ortalamaları incelendiğinde, spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören erkek öğrencilerin genel anlamda makyavelist olan ve olmayan puan ortalamalarının kadın öğrencilere oranla daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Bu kapsamda mevcut çalışmada elde edilen bu bulgu, Üşümüş (2021) tarafından yapılan çalışmada ulaşılan sonuçlar ile benzerlik göstermektedir.

Tablo 4. Üniversite öğrencilerinin yaşları ile makyavelist eğilimleri arasındaki ilişki

	Makyavelist olan davranışlar	Makyavelist olmayan davranışlar
Yaş	-0,076	-0,139*

*p<0,01

Üniversite öğrencilerinin yaşları ile makyavelist eğilimleri arasındaki ilişki Pearson korelasyon analizi kullanılarak tespit edilmiş ve sonuçlar Tablo 4'te verilmiştir. Tablo 4'te verilen sonuçlara göre üniversite öğrencilerinin yaşları ile makyavelist olmayan davranışları arasında ilişki olmadığı ($p<0,05$) ancak makyavelist olmayan davranışları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p<0,01$). Buna göre üniversite öğrencilerinin yaşları arttığında makyavelist olmayan davranışlarının da arttığı söylenilebilir.

Üniversite öğrencilerinin makyavelizm düzeylerini inceleyen Okur (2020), üniversite öğrencilerinin yaşlarının arttıkça, makyavelizm düzeylerinin azaldığı sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Güven (2019) tarafından yapılan bir başka araştırmada da katılımcıların yaşlarının arttıkça makyavelizm düzeylerinin azaldığı tespit edilmiştir. Tüm bu araştırma sonuçlarından farklı olarak, Öge ve Tanış (2020), tarafından yapılan bir başka araştırma ise yaş ile makyavelizm arasında herhangi bir ilişkinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrenciler ile gerçekleştirilen bu araştırmada ise, öğrencilerinin yaşları arttığında makyavelist olmayan davranışlarının da arttığı tespit edilmiştir. Bu kapsamda çalışmada elde edilen bu bulgular, Okur (2020) ile Güven (2019) tarafından yapılan çalışmalarda ulaşılan sonuçlar destekler niteliktedir. Bilindiği üzere, yaşla birlikte gelen yaşam deneyimleri, bireylerin kişisel olgunluğunu ve etik değerlerini geliştirmesine katkı sağlamaktadır. İnsanlar, yaşadıkları olaylardan ders çıkararak ve başkalarıyla daha uyumlu bir şekilde etkileşim kurmayı öğrenmektedirler. Bu süreçte kişinin daha dürüst ve ahlaki davranışların benimsenmesine katkılar sunmaktadır. Tüm bunlarının yanında, yaşla birlikte bireylerin empati ve duygusal zekâları da gelişmektedir. İnsanlar, başkalarının duygularını ve ihtiyaçlarını daha iyi anlama yeteneğine sahip olmaktadır. Böylelikle, bireylerin Makyavelist olmayan davranışlarının artışa geçtiği söylenebilir.

Tablo 5. Üniversite öğrencilerinin sınıflarına göre makyavelist eğilimlerinin karşılaştırılması

		N	Ort.	SS	F	p
Makyavelist olan davranışlar	1. sınıf	106	3,12	0,56	1,82	0,14
	2. sınıf	109	3,23	0,55		
	3. sınıf	97	3,12	0,60		
	4. sınıf	82	3,04	0,55		
Makyavelist olmayan davranışlar	1. sınıf	106	3,08	0,56	2,16	0,09
	2. sınıf	109	2,99	0,56		
	3. sınıf	97	2,97	0,57		
	4. sınıf	82	2,87	0,54		

Üniversite öğrencilerinin makyavelist eğilimlerinin sınıfa göre tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılarak karşılaştırılmasından elde edilen sonuçlar Tablo 5'te verilmiştir. Tablo 5 incelendiğinde; üniversite öğrencilerinin makyavelist olan davranışlar ve makyavelist olmayan davranışlar alt boyutlarında sınıflarına göre anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($p>0,05$).

Spor yöneticisi adaylarının makyavelizm düzeylerini inceleyen Üşümüş (2021) öğrencilerin sınıfları ile makyavelizm düzeyleri arasında herhangi bir farklılaşmanın olmadığını tespit etmiştir. Üşümüş (2021) tarafından yapılan araştırmada elde edilen bu bulgu mevcut araştırmada elde edilen araştırma bulgusunun benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Tüm bunların yanında yukarıda yer alan tabloda (tablo 5.) öğrencilerin puan ortalamaları genel anlamda incelendiğinde, öğrencilerinin sınıflarının arttıkça makyavelist olan ve olmayan davranışlarının da azaldığı görülmektedir. Çalışma kapsamında elde edilen bu bulgu, üniversite eğitim sürecinin ve öğrencilerin deneyimlerinin, bu tür davranışların azalmasında etkili olduğunu göstermektedir. Bilindiği üzere öğrenciler, üniversite hayatında ilerledikçe olgunlaşmakta ve daha fazla sorumluluk üstlenmektedirler. Bu olgunlaşma süreci, ise öğrencilerin daha az manipülatif ve çıkarıcı davranışlarına, daha fazla etik ve dürüst davranışlarına katkı sağladığını göstermektedir. Bu kapsamda, üniversite eğitimi bir noktada bireysel olgunlaşmanın yansıması olduğu söylenebilir.

Tablo 6. Üniversite öğrencilerinin psikolojik destek alma durumlarına göre makyavelist eğilimlerinin karşılaştırılması

		N	Ort.	SS	t	p
Makyavelist olan davranışlar	Evet	117	3,21	0,57	1,74	0,08
	Hayır	277	3,10	0,56		
Makyavelist olmayan davranışlar	Evet	117	3,01	0,55	0,70	0,48
	Hayır	277	2,97	0,57		

Üniversite öğrencilerinin makyavelist eğilimlerinin psikolojik destek alma durumlarına göre bağımsız örneklem t testi kullanılarak karşılaştırılmasından elde edilen sonuçlar Tablo 6’da verilmiştir. Tablo 6 incelendiğinde; üniversite öğrencilerinin makyavelist olan davranışlar ve makyavelist olmayan davranışlar alt boyutlarında psikolojik destek alma durumlarına göre anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($p>0,05$).

Psikolojik sorunlarla ilgili literatür incelendiğinde, anksiyete, depresyon, kaygı, öfke, obsesif inanış biçimleri, sosyo-ekonomik zorluklar, silahlı çatışmalar, cinsel istismar gibi birçok psikolojik sorun üzerine birçok araştırmanın yapıldığı görülmektedir (Rellini ve Meston, 2007; Bulantekin, 2008; Köyden, 2015; Güven ve Aslan, 2018; Kara, 2019; Şahin, 2020; Filiz, 2021). Bu çalışmalar, bireylerin bu zorlayıcı durumlarla nasıl başa çıktıklarını anlamak, psikolojik sağlık hizmetlerinin etkinliğini değerlendirmek ve toplumda psikolojik destek sistemlerinin geliştirilmesine katkıda bulunmak için önemli bir kaynak teşkil etmektedir. Bireyler zaman zaman çeşitli zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır ve bu durum, psikolojik dengenin bozulmasına ve yeni durumlara uyum sağlama ihtiyacına yol açabilir. Toplum içindeki sosyo-ekonomik ve kültürel faktörlerin de bu süreçteki rolü büyüktür. Bu bağlamda, psikolojik yardım almanın önemi ve bireylerin bu yardıma nasıl erişebilecekleri de araştırılmaktadır (Topkaya ve Meydan, 2013; Temiz ve diğ., 2021).

Spor bilimleri fakültelerinde öğrenim gören öğrenciler gerçekleştirilen bu araştırmada ise, öğrencilerin Makyavelist olan ve olmayan davranışları psikolojik destek alma durumuna göre incelenmiş ve bu iki değişken arasında herhangi bir farklılaşmanın olmadığı tespit edilmiştir. Çalışma kapsamında elde edilen bu bulgu, psikolojik destek almanın, öğrencilerin makyavelist veya makyavelist olmayan davranışlarını belirgin şekilde etkilemediğini ortaya koymaktadır. Bilindiği üzere psikolojik destek hizmetleri genellikle bireylerin duygusal ve zihinsel sorunlarını çözmeyi amaçlamaktadır. Ancak, makyavelist eğilimler, derin köklere sahip kişilik özellikleri ve erken çocukluk deneyimlerinden de kaynaklanabilmektedir. Bu nedenle, kısa vadeli psikolojik müdahalelerle bu eğilimler değişkenlik göstermeyebilir. Makyavelist davranışlar, bireylerin temel kişilik özellikleri arasında yer almakta ve bu tür davranışların değiştirilmesi, daha uzun süreli ve hedefe yönelik müdahaleler gerektirebilmektedir.

Tablo 7. Üniversite öğrencilerinin lisanslı sporcu olma durumlarına göre makyavelist eğilimlerinin karşılaştırılması

		N	Ort.	SS	t	p
Makyavelist olan davranışlar	Evet	320	3,13	0,57	-0,29	0,77
	Hayır	74	3,15	0,57		
Makyavelist olmayan davranışlar	Evet	320	2,98	0,55	-0,06	0,94
	Hayır	74	2,99	0,60		

Üniversite öğrencilerinin makyavelist eğilimlerinin lisanslı sporcu olma durumlarına göre bağımsız örneklem t testi kullanılarak karşılaştırılmasından elde edilen sonuçlar Tablo 7’de verilmiştir. Tablo 7 incelendiğinde; üniversite öğrencilerinin makyavelist olan davranışlar ve makyavelist olmayan davranışlar alt boyutlarında lisanslı sporcu olma durumlarına göre anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($p>0,05$).

Sporcuların karanlık üçlü kişilik özelliklerini inceleyen bir dizi araştırma, makyavelizm düzeylerinin sporcularda yaygın olduğunu göstermektedir. Şahinler ve diğerleri (2021) tarafından yapılan çalışmada, sporcuların genellikle makyavelist eğilimler gösterdiği bulunmuştur. Bu bulgu, spor ortamlarının rekabetçi doğası ve başarı odaklı kültürünün, sporcular arasında makyavelist stratejilerin gelişmesine yol açabileceğini düşündürmektedir. Turgüt ve Yaşar (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da sporcuların makyavelizme ilişkin algılarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu, sporcuların çoğunun rekabet ortamlarında kendilerini korumak ve ilerlemek için stratejik davranışlar sergilediğini göstermektedir. Kavussanu ve Ntoumanis (2001) tarafından yapılan çalışma ise takım sporlarında makyavelist davranışların daha belirgin olduğunu ortaya koymuştur. Takım sporlarında, grup dinamikleri, liderlik ve performansın paylaşılması gibi faktörlerin, sporcuları makyavelist stratejiler kullanmaya yönlendirebileceği düşünülmektedir. Bireysel spor yapan sporcularda ise bu eğilimlerin daha düşük olduğu tespit edilmiştir (Boardley ve Kavussanu, 2009). Son olarak, spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrenciler üzerinde yapılan çalışmada, lisanslı spor yapma değişkenine göre öğrencilerin makyavelist davranışlarının farklılaşmadığı belirlenmiştir. Bu bulgu, spor bilimleri öğrencilerinin, kişisel çıkarlar için manipülatif veya aldatıcı hareketler sergilemekten kaçındığını göstermektedir.

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu araştırmanın temel amacı, spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin makyavelizm düzeylerinin incelenmesidir. Belirlenen bu amaç doğrultusunda çalışmaya toplam 394 öğrenci gönüllü olarak katılım sağlamıştır. Kesitsel örneklem yöntemi ve Mach IV ölçeğinin kullanıldığı bu çalışmada, öğrenciler üzerinde toplanan verilerin analizi de SPSS 26 programından yararlanılmıştır. Yapılan analizler neticesinde bu çalışmada;

Spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerinin makyavelist olan davranışlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen bu bulgu ile ilgili olarak; Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin, spor dünyasının içinde yer aldıkları için, başarı odaklı bir kültürde büyümüş olabileceklerini düşündürmektedir. Bu durum, makyavelist taktiklerin rekabet ortamlarında avantaj sağlamak için kullanılmasına neden olduğu düşünülmektedir. İlgili araştırma kapsamında öğrencilerin makyavelizm eğilimleri demografik değişkenlere incelenmiş ve cinsiyet, sınıf, psikolojik destek alma ve lisanslı sporcu olma değişkenleri ile makyavelizm düzeyleri arasında herhangi bir farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir. Ancak çalışma kapsamında yer alan öğrencilerin makyavelizm ile ilgili puan ortalamaları incelendiğinde; genel anlamda erkek öğrencilerin makyavelist olan ve olmayan puan ortalamalarının kadın öğrencilere oranla daha yüksek düzeyde olduğu, öğrencilerin yaşlarının ve sınıflarının arttıkça, makyavelist olmayan davranışlarının da arttığı tespit edilmiştir.

- Bu araştırma, 2023-2024 eğitim öğretim yılında spor bilimleri fakültesi öğrenim gören toplam 394 öğrenci ile,
- Kesitsel tarama modeli ile
- MACH IV ölçeği sınırlandırılmıştır.

Yukarıda yer alan sonuçlar ve sınırlılıklardan hareketle;

1. İlgili araştırmanın evren ve örneklem grubu genişletilerek, farklı bölgelerde öğrenim gören öğrencilerin makyavelizm düzeylerinin incelenmesi gerektiği önerilmektedir.
2. Spor bilimleri öğrencilerine, makyavelist davranışların dezavantajlarını ve etik olmayan uygulamaların uzun vadeli sonuçlarını vurgulayan derslerin eklenmesi gerektiği önerilmektedir.
3. Spor bilimleri fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin makyavelizm eğilimleri spor branşı değişkenine göre incelenmesi gerektiği önerilmektedir.

4. Özetle konu ile ilgili alanyazın incelendiğinde, genel anlamda üniversite öğrencilerinin makyavelizm düzeylerinin inceleyen araştırmaların oldukça az sayıda olduğu görölmüştür. Bu bağlamda araştırmacıların üniversite öğrencilerinin makyavelizm düzeylerini incelemesi gerektiği önerilmektedir.

5. Tüm bunlarında spor bilimleri fakóltesi öğrencilerinin makyavelizm düzeylerinin yanında, makyavelizm ve liderlik, makyavelizm ve etik, makyavelizm ve psikolojik iyi oluş, sporda takım dinamiği ve makyavelizm, ya da fairplay ile sportmenlikten uzaklaşma gibi davranışların incelenmesi gerektiği önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Ağralı-Ermiş, S. (2019). *Akademisyenlerin Karanlık Üçlü Özellikleri ve Örgütsel Bağlılık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Allen, M.S., Greenlees, I., & Jones, M. (2011). An investigation of the five-factor model of personality and coping behaviour in sport. *Journal of Sports Sciences*, 29(8), 841- 850.
- Arlı, D., & Anandya, D. (2018). Exploring the impact of empathy, compassion, and Machiavellianism on consumer ethics in an emerging market. *Asian Journal of Business Ethics*, 7, 1-19.
- Austin, E.J. & Farrelly, D., Black, C. ve Moore, H. (2007), Emotional intelligence, Machiavellianism and emotional manipulation: Does EI have a dark side? *Personality and Individual Differences* 43, 179-189.
- Baltacı, G. (2008). *Çocuk ve spor*. Ankara: Klasmat Matbaacılık.
- Baranczuk, U. (2019). The five factor model of personality and sense of coherence: A meta-analysis. *Journal of Health Psychology*, 26(1), 1-14.
- Barrick, M. R., & Mount, M. K. (1993). The big five personality dimensions and job performance: a meta- analysis. *Personnel psychology*, 44(1), 1-26.
- Başer, E. (1996). *Futbolda psikoloji ve başarı*. Ankara: Bağırhan.
- Bitlisli, F., Dinç, O. M., Çetinceli, E. & Kaygısız, Ü. (2013). Beş Faktör Kişilik Özellikleri ile Akademik Güdülenme İlişkisi: Süleyman Demirel Üniversitesi Isparta Meslek Yüksekokulu Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(2), 459-480.
- Boardley, I. D., & Kavussanu, M. (2009). The influence of social variables and moral disengagement on prosocial and antisocial behaviours in field hockey and netball. *Journal of sports sciences*, 27(8), 843-854.
- Bozkurt, V. (2006), *Endüstriyel ve Post Endüstriyel Dönüşüm*, Bursa Ekin Yayınları.
- Bruck, C. S. & Allen, T. D. (2003). The relationship between big five personality traits, negative affectivity, type a behavior, and work-family conflict. *Journal of Vocational Behavior*, 63(3), 457-472.
- Bulantekin, Ö. (2008). *Prediyaliz hasta grubunda anksiyete, depresyon ve yaşam kalitesinin değerlendirilmesi*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü İç Hastalıkları Hemşireliği Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar.
- Chartier, G. M., & Ainley, C. (1974). Effects of model warmth on imitation learning in adult chronic psychotics. *Journal of Abnormal Psychology*, 83(6), 680– 682.
- Chauvin, B., Hermand, D. & Mullet, E. (2007). Risk perception and personality facets. *Risk Analysis*, 27(1), 171-185.
- Christie, R., & Geis, F. L. (1970). Chapter I-why machiavelli. *Studies in machiavellianism*, 1-9.
- Costa, P. T., & McCrae, R. R. (1992). *NEO PI-R Professional Manual: Revised NEO Personality Inventory (NEO PI-R) and NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI)*, Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.
- Çiçek, B., & Aknar, A. (2019). Kişilik özelliklerinin tükenmişlik ve presentizm davranışları üzerindeki etkisi. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 54(3), 1234-1258.
- Çiçek, İ., & Aslan, A. E. (2020). Kişilik ve beş faktör kişilik özellikleri: kuramsal bir çerçeve. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 10(1), 137-147.
- Dahling, J. J., Whitaker, B. G., & Levy, P. E. (2009). The development and validation of a new Machiavellianism Scale. *Journal of Management*, 35(2), 219–257.
- Davis, C., & Mogk, J.P. (1994). Some personality correlates of interest and excellence in sport. *International Journal of Sport Psychology*. 25(2):131–143.
- Demirtaş, Ö., & Biçkes, D. M. (2014). Makyavelizm'in olumsuz durumları ifşa etme niyeti üzerindeki etkisi: Bir alan çalışması. *ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources*, 16(2), 96-112.

- Develioğlu, K., & Tekin, Ö. A. (2013). Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Yabancılaşma Arasındaki İlişki: Beş Yıldızlı Otel Çalışanları Üzerine Bir Uygulama. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(2), 15-30.
- Dever, A. (2010). *Spor sosyolojisi*. İstanbul: Başlık Yayınları.
- Doğan, T. (2013). Beş faktör kişilik özellikleri ve öznel iyi oluş. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 14(1), 56-64.
- Duman, G. (2023). *Antrenörlerin Karanlık Üçlü ve Aydınlik Üçlü Kişilik Özelliklerinin İş Doyum Düzeyleri ile İlişkinin İncelenmesi*. İzmir Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir.
- Egloff, B., & Gruhn, A.J. (1996). Personality and endurance sports. *Personality and Individual Differences*, 21(2):223-229.
- Ekolu, S. O., & Quainoo, H. (2019). Reliability of assessments in engineering education using Cronbach's alpha, KR and split-half methods. *Global Journal of Engineering Education*, 21(1), 24-29.
- Ercan, H. Y. (2013). *Spor ve egzersiz psikolojisi*. Ankara: Nobel.
- Erdoğan, B. (2018). *Karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip üniversite öğrencileriyle kendine zarar verme davranışı gösterenlerin saldırganlık ve risk alma davranışlarının karşılaştırılması*. İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Erdoğan, İ. (1983) *İşletmelerde Davranış*. İstanbul: İ.Ü. İşletme Fakültesi Yayınları.
- Erdoğan, İ. (1994). *İşletmelerde Davranış*. 4. bs. İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım.
- Erdoğan, İ. (1997). *İşletmelerde Davranış*. İstanbul: İ.Ü. İşletme Fakültesi Yayınları.
- Eren, İ. (2019). *Kentsel Tasarım Rehberlerinin Görsel Algı Bağlamında Araştırılması*. Yıldız Teknik Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Feist J., & Roberts, A., Feist J, (2021). *Theories of Personality*. McGraw-Hill Education, Newyork.
- Filiz, Z. (2010). Üniversite öğrencilerinin sosyalleşmesinde spora katılımın değerlendirilmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 192-203.
- Furnham, A., Richards, S. C., & Paulhus, D. L. (2013). The Dark Triad of personality: A 10 year review. *Social and personality psychology compass*, 7(3), 199-216.
- Gerrig, R. J., & Zimbardo, P. (2012). *Psikoloji ve Yaşam*. (G. Sart, Çev.) Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Ghildiyal, R. (2015). Role of sports in the development of an individual and role of psychology in sports. *Mens Sana Monographs*, 13(1):165-165.
- Girgin, B. (2007), *Beş Faktör Kişilik Modelinin İş Yerinde Duygusal Tacize (mobbing) Etkileri*, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.
- Gunkel, M., Schlaegel, C., Langella, I. M., & Peluchette, J. V. (2010). Personality and career decisiveness: An international empirical comparison of business students career planning. *Personnel Review*, 39(4), 503-524.
- Güney, S., & Mandacı, G. (2009). Makyavelizm ve Etik Algısı İlişkileri: Bankacılık Sektöründe Bir Araştırma. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 27(2), 83-104.
- Gürlek, T. (2022). Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri, Risk Alma Eğilimi, Örgütsel Bağlılık, Kariyer Bağlılığı ve İşten Ayrılma Niyeti Arasındaki İlişkiler. *Fiscaoeconomia*, 6(2), 457-477.
- Gürüz, D., & Eğinli, T. A. (2012). *Kişilerarası iletişim*. Baskı, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Hackman, J. R. and Oldham, G. R. (1976). Motivation through the design of work: Test of a theory. *Organizational behavior and human performance*, 16(2), 250-279.
- Güven, İ. F. (2019). Makyavelizm ve dindarlık: Demografik değişkenler üzerine ampirik bir araştırma. *Bilimname*, 37, 1155-1186.
- Hazar, Ç. (2006). Kişilik ve iletişim tipleri. *Selçuk İletişim*, 4(2), 125-140.
- Horzum, M. B. (2016). Examining the relationship to gender and personality on the purpose of Facebook usage of Turkish university students. *Computers in Human Behavior*, 64, 319-328.
- Isır, T. (2006). *Örgütlerde Personel Seçme Süreci: Bir Kamu Kuruluşundaki Yönetici Personelin Kişilik Özelliklerinin Tespit edilerek Personel Seçim Sürecinin İyileştirilmesi Üzerine Bir Araştırma*. Çukurova Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Adana.
- İnanç, Y., & Yerlikaya, E., (2012). *Kişilik Kuramları*. Ankara: PEGEM Akademi.
- Jakobwitz, S., & Egan, V. (2006). The dark triad and normal personality traits. *Personality and Individual Differences*, 40(2), 331-339.

- Jonason, P. K., & Webster, G. D. (2010). The dirty dozen: A concise measure of the dark triad. *Psychological Assessment*, 22(2), 420-432.
- Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2011). The role of impulsivity in the Dark Triad of personality. *Personality and Individual Differences*, 51(6), 679-682.
- Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2009). *Machiavellianism*. M. R. Leary ve R. H. Hoyle (Ed.), Handbook of individual differences in social behavior (s. 93–108) içinde. The Guilford Press
- Karasar, N. (2017). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kavussanu, M., & Roberts, G. C. (2001). Moral functioning in sport: An achievement goal perspective. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 23(1), 37-54.
- Kennedy, R. B., & Kennedy, D. A. (2004), "Using the Myers-Briggs Type Indicator in Career Counseling", *Journal of Employment Counseling*, 41/1: 38-44.
- Kerig, P. K., & Stellwagen, K. K. (2010). Roles of callous-unemotional traits, narcissism, and Machiavellianism in childhood aggression. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 32, 343-352.
- Kesen N.F. (2014). *Üniversite Öğrencilerinin Duygu Stilleri Beş Faktör Kişilik Özellikleri Depresyon, Anksiyete ve Strese Göre İncelenmesi*. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya.
- Kesgin, A., (2015). Machiavelli ve Makyavelizm. *Beytulhikme: An International Journal of Philosophy*, 5(1), 105-139.
- Köroğlu, E. (2013). *DSM-5 Tanı ölçütleri başvuru el kitabı*. İstanbul: Hekimler yayın birliği.
- Köyden, D. (2015). *Ebeveynleşme olgusunun depresyon, kaygı, öfke ve obsesif inanış biçimleriyle ilişkisinin incelenmesi*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Ana Bilim Dalı Klinik Psikoloji Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Kroger, J., Segovia, J., Sallee, L., & Lenard, C. (2015). Machiavellianism in Business Management and Corporations. *Academy of Business Research Journal*, 4(2), 80-87.
- Krueger, R. F., & Johnson, W. (2008). *Behavioral genetics and personality: A new look at the integration of nature and nurture*.
- Kuru, E. (2000). *Sporda psikoloji*. Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Basımevi.
- Küçük, V., & Koç, H. (2015). Psiko-sosyal gelişim süreci içerisinde insan ve spor ilişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(10), 131- 141.
- Machiavelli, N. (2006). *Prens*. Bordo-Siyah.
- McAdams, D. P. (1989). *The development of a narrative identity*. In Personality psychology: Recent trends and emerging directions (pp. 160-174). New York, NY: Springer US.
- Mccrae, R. R., & Sutin, A. R. (2018). A five-factor theory perspective on causal analysis. *European Journal of Personality*, 32(3), 1-16.
- Mccrae, R. R., & John, O. P. (1992). An Introduction To The Five-Factor Model And Its Applications *Journal Of Personality*, 60(2), 175-215.
- McHoskey, J. W. (2001). Machiavellianism and personality dysfunction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(1), 192-210.
- Mealey, L. (1995), The sociobiology of socopathy: an integrated evolutionary model, the maladapted mind: classic readings in evolutionary psychopathology, p: 133.
- Mosley, E., & Laborde, S. (2016). Performing under pressure: Influence of personality-traitlike individual differences. *Performance Psychology*, 291-314.
- Mudrack, P. E., Mason, E. S., & Stepeanski, K.M. (1999). Eşitlik duyarlılığı ve iş ahlakı. *Mesleki ve Örgüt psikolojisi dergisi*, 72(4), 539-560.
- Mulyanegara, R. C., Tsarenko, Y., & Anderson, A. (2009). The big five and brand personality: Investigating the impact of consumer personality on preferences towards particular brand personality. *Journal of Brand Management*, 16(4), 234-247.
- Murat, G. (2017). *Karanlık Kişilik Özellikleri ile Sinizm Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Muzika E. (2019). *Beş Büyük Faktör Kuramının Tükenmişlik Sendromu (Burnout) Üzerine Etkisi ve Bir Uygulama*. Trakya Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Edirne.

- Okur, B. (2020). *Üniversite Öğrencilerinin Boyun Eğicilik Düzeyleri İle Sosyal Onay İhtiyacı Ve Makyavelizm Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi*. <http://i-rep.emu.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11129/5711/Okurburcu.pdf?sequence=1> adresinden alınmıştır.
- Okutan, E. (2010). *Kişilik özelliklerinin tükenmişliğe etkisi: Bir örnek olay incelemesi*. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi Sakarya.
- Oshio, A., Taku, K., Hirano, M., & Saeed, G. (2018). Resilience and big five personality traits: A meta-analysis. *Personality and Individual Differences*, 127(1), 54-60.
- Ozer, D.J., & Benet-Martinez, V. (2006). Personality and the prediction of consequential outcomes. *Annual Review. Psychology.*, 57, 401-421.
- Ölmez, E. (2010). *Görme engelli bireylerin sosyalleşme sürecine sporun etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özdemir, O., Özdemir, P. G., Kadak, M. T., & Nasıroğlu, S. (2012). Kişilik gelişimi. *Psikiyatride güncel yaklaşımlar*, 4(4), 566-589.
- Özgüngör, S., & Kapıkıran, N. A. (2011). Comparisive adaptation of Erikson psychosocial stage inventories to Turkish culture: primary results. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 4(36), 114-124.
- Özler, D. E., & Mercan, N. (2010). Creating morally-minded organizations in a Machiavellian work environment. In *International Symposium on Sustainable Development, June* (pp. 8-9).
- Özsoy, E., & Ardiç, K. (2017). Karanlık üçlü'nün (narsisizm, makyavelizm ve psikopati) iş tatminine etkisinin incelenmesi. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 24(2), 391-406.
- Özsoy, F. H. (2017). *Örgütlerde Makyavelizm ve sinizmin çatışma yönetimine etkisi: bir teknoloji şirketinde uygulama*. İstanbul Kültür Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Rees, T., Hardy, L., Güllich, A., Abernethy, B., Côté, J., Woodman, T., Montgomery, H., & Warr, C. (2016). The great British medalists project: a review of current knowledge on the development of the world's best sporting talent. *Sports Medicine*, 46(8):1041-1058.
- Rellini, A., & Meston, C. (2007). Psychology: Sexual Function and Satisfaction in Adults Based on the Definition of Child Sexual Abuse. *The Journal of Sexual Medicine*, 4(5), 1312-1321.
- Richmond, K. A. (2001). *Ethical reasoning, machiavellian behavior, and gender: The impact on accounting students ethical decision making*. Doktora tezi. Virginia Polytechnic Institute and State University, Virginia
- Rothmann, S., & Coetzer, E. P. (2003). The big five personality dimensions and job performance. *SA Journal of Industrial Psychology*, 29(1), 68-74.
- Rozeboom, D., Frohardt, R., Carroll, C., Sullivan, T., Phelps, N., Trevino, N., ...& Puglisi, J. (2016). Assessing the spiritual leadership of students: An equanimity study. *Journal of College and Character*, 17(2), 136-143.
- Sabur, E. (2011). *Makyavelist Kişilik Özelliklerinin Muhasebe Denetimi'ndeki Yeri ve Denetçi Davranışlarına Etkileri*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu.
- Saltoğlu, S., & Irak, D. U. (2020). Primary versus secondary psychopathy: Coping styles as a mediator between psychopathy and well-being. *Current Psychology*, 1-9.
- Saygın, Ö. (2012). *Çocukların fiziksel aktivite düzeyleri ve vücut kompozisyonlarının belirlenmesi*. Muğla: Muğla Üniversitesi Basımevi.
- Smith, M. M., Sherry, S. B., Vidovic, V., Saklofske, D. H., Stoeber, J., & Benoit, A. (2019). Perfectionism And The Five-Factor Model Of Personality: A Meta-Analytic Review. *Personality And Social Psychology Review*, 23(4), 1-24.
- Somer, O. Korkmaz, M., & Tatar, A. (2002). Beş Faktör Kişilik Envanterinin Geliştirilmesi-I: Ölçek ve Alt Ölçeklerin Oluşturulması, *Türk Psikoloji Dergisi*, 17(49), 21-33.
- Stoten, J., & Goos, W. (1974). Three psychotherapies examined: Ellis, Rogers, Perls. *Alberta Journal of Educational Research*, 20(2), 103-115 .
- Suciu, N., Meliț, L.E., & Mărginean, C.O. (2021). A holistic approach of personality traits in medical students: an integrative review. *International Journal of Environmental Research And Public Health*, 18(23), 12822.
- Sugiharto, W. (2014). The effectiveness of fair play rewards in sportsmanship, fair play, and characters in u12 soccer game. *Scientific Committee Chair*, 343.

- Sungur, S. A. (2017). Siyasal bilgiler öğrencilerinin Makyavelist eğilimlerini belirlemeye yönelik bir araştırma, *Electronic Journal of Sciences*, 16(63), s.1361- 1370.
- Sümer, N., & Şendağ, M. A. (2009). Orta çocukluk döneminde ebeveynlere bağlanma, benlik algısı ve kaygı. *Turkish Journal of Psychology/Turk Psikoloji Dergisi*, 24(63).
- Syer, J., & Connolly, C. (1998). *Sporcular için zihinsel antrenman rehberi*. (Çev. F. U. Erkan) Ankara: Bağırhan Yayınevi
- Şahinler, Y., Ulukan, M., & Ersoy, A. (2021). Sporcularda insan doğasının kötü yönü karanlık üçlü: narsisizm makyavelizm ve psikopatının incelenmesi. *Sportif Bakis: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(3), 356-373.
- Tabachnick, B.G., & Fidell L.S. (2013). *Using Multivariate Statistics* (sixth ed.). Boston: Pearson.
- Talak, K. (2022). Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ve Tükenmişlik İlişkisinde Motivasyonun Etkisi. *Itobiad: Journal of the Human & Social Science Researches*, 11(3).
- Tatlıhoğlu, K. (2014). Üniversite öğrencilerinin beş faktör kişilik kuramı'na göre kişilik özellikleri alt boyutlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Tarih Okulu Dergisi*, 7(17), 939-971.
- Tatlısu, B., & Bayraktar, G. (2020). Beden eğitimi ve spor lisans öğrencilerine göre "sporda hoşgörü" kavramı (Bayburt Üniversitesi örneği). *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 22(1), 44-54.
- Temiz, M., Özdoğan, B., & Hızlı-Sayar, G. (2021). "Psikolojik yardım alma tutumları, işlevsel olmayan tutumlar ve benlik saygısı ilişkisi". *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(3), 1056-1078.
- Tiryaki, Ş. (2000). *Spor psikolojisi: kavramlar, kuramlar ve uygulama*. Ankara: Eylül Kitabevi ve Yayınevi.
- Topkaya, N., & Meydan, B. (2013). "Üniversite öğrencilerinin problem yaşadıkları alanlar, yardım kaynakları ve psikolojik yardım alma niyetleri. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 25-37
- Tosunoğlu, F. (2008). *Ortaöğretimde okuyan takım sporları ile uğraşan sporcu öğrencilerin spor branşlarına göre kişilik özelliklerinin incelenmesi*. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Tosunoğlu, F., Gökyürek, B., & Okan, İ. (2016). Personality Characteristics Of Sports Students By Sports Branches. *Niğde University Journal Of Physical Education And Sport Sciences*, 10(3):488-497
- Turğut, M., & Yaşar, O. M. (2019). Sporcularda Makyavelizm. https://www.researchgate.net/profile/Onur-Yasar/publication/344017488_MACHIAVELLIANISM_IN_ATHLETES/Links/5f4e40fa458515e96d1e4d96/MACHIAVELLIANISM-IN-ATHLETES.pdf adresinden alınmıştır.
- Ülbeği, İ. (2016), Makyavelizm ölçeğinin güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 25, Sayı 2, 2016, Sayfa 89-100.
- Ünlü G., & Çiçek H. 2022. Z Kuşağının A ve B Tipi Kişilik Özelliklerinin Bireysel Kariyer Planlamalarına Etkisi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 20(45), 694-723.
- Üşümüş, D. (2021). *Spor Yöneticisi Adaylarının Makyavelizm ve Sportmenlik Açısından İncelenmesi (Batı Akdeniz Örneği)*. Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Antalya.
- Verma, M., & Kumar, R. (2019). Development of Sportsmanship in Young Athlete. *Think India Journal*, 22(8), 208-212.
- Wilson, D. S., Near, D., & Miller, R. R. (1996). Machiavellianism: A synthesis of the evolutionary and psychological literatures. *Psychological Bulletin*, 119(2), 285- 299.
- Winter, S. J., Stylianou, A. C., & Giacalone, R. A. (2004). Individual differences in the acceptability of unethical information technology practices: The case of Machiavellianism and ethical ideology. *Journal of Business Ethics*, 54, 275-96.
- Yıldız, G., & Erdoğan, N. (1998). Toplulukçu Kültürde Makyavelist Davranış ve Bir Uygulama. *Politika ve Yönetimde Etik Sempozyumu*, Sakarya, Türkiye, 24-26 Aralık.

ÖZGEÇMİŞ

İlk ve orta öğrenimini Trabzon'da tamamladım. 2015 yılında girdiği Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümünden 2019 yılında mezun oldum. 11 yıl aktif boks branşı ile uğraştım. Aynı zaman da C Sınıfı Milli sporcuyum. Boks ve Fitness alanında antrenörlük belgelerim bulunmaktadır. 2023 yılından beri boks ve fitness antrenörlüğü yapmaktayım.

TEZDEN TÜRETİLEN YAYIN VE ESERLER

Yıldız, M., Gençtürk, G., & Köse, G. (2024). Sporda Karanlık Üçlü; Narsisizm Psikopati Makyavelizm Kişilik Özellikleri Üzerine Bir Araştırma. Yalova Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 3(1), 160-173.

Ek -1: Yaş:

Cinsiyet:

Sınıf:

Psikolojik Destek Aldınız Mı:

Lisanslı Olarak Spor Yaptınız Mı:

MAKYAVELİZM					
Aşağıdaki ifadelere hangi derecede katılıyor veya katılmıyorsunuz?					
(1) Hiç katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kararsızım, (4) Katılıyorum, (5) Çok Katılıyorum					
Faydalı olmadıkça, yaptığım bir şeyin gerçek nedenini asla kimseye söyleme.	1	2	3	4	5
İnsanları elde tutmanın en iyi yolu, onlara duymak istediğini söylemektir.					
Tüm insanlarda fırsat buldukça ortaya çıkan bir kötülüğün olduğunu varsaymak, en güvenli yoldur.					
Genellikle insanlar başkaları tarafından zorlanmadıkça sıkı çalışmazlar.					
Başkalarına tamamen güvenenler, büyük sorunlarla karşılaşlar.					
Suçlularla diğerleri arasındaki en büyük fark, suçluların yakalanacak kadar aptal olmalarıdır.					
Önemli insanlara dalkavukluk edip onları pohpohlamak akıllıca bir iştir.					
Ahlaksızlık yapmadan büyük adam olunmaz.					
Dermansız bir hastalığa tutulmuş hastalar acısız ölüm hakkına sahip olmalıdır.					
Çoğu insan, kendi babasının ölümünü, malını kaybetmekten daha kolay unuttur.					
Bir şey ahlaki açıdan doğru ise uygulanmalıdır.					
Çoğu insan özünde iyi ve merhametlidir.					
Dürüstlük her durumda en iyi davranıştır					
Yalan söylemek kesinlikle başlanamaz.					
Alçak gönüllü ve dürüst bir insan olmak, önemli ve haysiyetsiz bir insan olmaktan her zaman daha iyidir.					
Birisinden sizin için bir şey yapmasını isterken önemli bir neden varmış gibi göstermek yerine, gerçek nedenini söylemek en iyisidir.					
Başarılı insanlar, temiz ve ahlaki yaşam sürerler.					
Çoğu insan cesurdur					
Her yönden iyi olmak mümkündür.					
Barnum, "Her dakika bir enayi doğar." derken haksızdı					